

Nemški kratkodlaki ptičar, Pik Smarnogorski, tri leta star

LOVSKO PRAVIČNO NA JEREVICE

Ludvik Marič

Po občnem zboru lovske družine »Breza« smo posedeli v prijetnem razgovoru. V družbi je bil tudi »Korl«, stalen lovski gost v tej družini zaradi poljske divjadi, katere v gorskem lovišču njegove družine ni. Med drugim je pripovedoval, da se je pred leti neko soboto popoldan odpeljal na lov k tej družini. Pot je dolga in namembnemu kraju se je bližal že v temi. Med potjo je počival in si nabiral moči v obcestnih gostilnah. Zato je vozil počasi. Ko je bil še kak kilometer pred ciljem, je pozabil na dvojni ovinek in je nenadoma opazil, da so samo še leva kolesa na cesti, desna pa že na trati in da se je avto precej nagnil in »crknil«. Sreča, da je tam cesta precej v ravni njiv in jarka ni. Ko je odprl vrata, je prvi zdrknil s sedeža zvesti žimavec, za njim pa zaloga piva. Za časa lova na jerevice je vročina in hladno pivo dobro dé. Ko je pobral steklenice piva, je malo peljal po robu njiv in nato nazaj na cestišče. Ko se zjutraj inventura steklenic ni ujemala, je brž poslal s kolesom čuva-jevega sina, ki je našel v travi zgubljeni dve steklenici in ju varno »aportiral«, tako da res ni bilo nobene škode. Tisti dan je izpraznil mnogo nabojev brez uspeha. Vsako jerebico je dvakrat zgrešil in vsakokrat pripomnil v svojo tolažbo in v opravičilo pred drugimi: »Lovski strasti je zadoščeno — nisem lovec zato, da bi ubijal.«

Zgodbica je smeha vredna, hkrati pa premisleka. Če gre kdo zaradi lova na tako dolgo pot, mora misliti na namen po pravilnem lovskem izživiljanju.

Napačno je, ne glede na cestnoprometno varnost, da si mimo utrujajočega krmarjenja avtomobila, lovec zmanjšuje svojo telesno in živčno zmogljivost še z alkoholom, ki hromi gibe in hitrost refleksov in s tem manjša užitek in uspeh lova.

Še nevarnejša posledica takega stanja je večkrat napačna naglica, hlastanje pri streljanju preden smo na jasnem s situacijo. Hlastanje izvira iz strahu, da zamudi priložnost za strel. Pri tem pa nastaja nevarnost za solovce, gonjače in druge ljudi, ki so na polju.

Tako ravnanje je skrajno nelovsko kakor tudi slepo streljanje na kito jerebic, ko strelec sploh ne meri. Tiho upanje, da bo vsaj nekaj padlo, če že ne večina kite, zapelje zlasti slabe strelce. Da pri tem ne pade nobena, ni nesreča. Hujše je, da se mnoge jerevice s takim pokanjem zastarele in poginejo brez koristi. Če ste povabljeni kam v goste, se takega pokanja izogibljite, sicer nadaljnje vabilo ne bo sledilo.

Uspešen strelec na jerevice vedno žrtvuje delček sekunde za to, da izbere iz kite, ki se

hrupno dvigne, eno ptico, ki se loči od glavnine in leti osamljeno, mogoče tudi dve, če slučajno letita tesno skupaj. Iz oči ju ne spusti več, niti potem, ko je že strel iz cevi. Lahko se namreč zgodi, da jerebica s smrtnim zadetkom, n. pr. v pljuča, leti še kakih sto korakov, se nenadoma navpično dvigne in pade mrtva. Zapomniti si moramo mesto padca, da psu olajšamo delo. Znano je namreč, da psu zaradi vročine rad odpove voh. Brez dobrega donašalca pa lova na jerevice sploh ne bi smelo biti. Ob času jerebič-jega lova je na polju še polno kultur in brez psa lahko zgubimo polovico jerebic, kar je neodpustljivo. Brez psa povzročimo tudi nepotrebno škodo na kulturah, ko iščemo izgubljeni plen. To je tudi slab odnos do poljedelca in imovine, ki je vsem v korist.

Šolan ptičar olepša in olajša ta lov. Uživalci bomo ob pogledu na natezajočega psa, ko mu je ob stoji napeta vsaka mišica, ko mu sladek dah divjadi ulekne telo in ga zamaknjeno privlačujejo nevidne vezi k skriti divjadi.

Pravilno ravnati s psom moramo znati in tudi vedeti, koliko od psa lahko zahtevamo. Živčen vodnik psa s svojim kričanjem, zmešanimi povelji, skakanjem sem in tja kmalu tako zbega, da pes začne delati napake in je neuporaben. Samo ob mirnem vodniku tudi pes nudi tisto mirno delo, ki osvoji in razveseli lovca. Izkoristiti moramo možnosti, da pride v vročini pes do vode, ker jo je potreben bolj kot lovec. Ko pa je okoli poldneva vročina največja, prekinemo lov, da se odpočijejo lovci in psi.

Srečen lastnik dobrega psa naj ne bo sebičen. Vmes naj omogoči gostom, slabim strelcem in mladim lovcem, da pridejo do strela in bodo imeli kaj obesiti na zanke. Ni vljudno niti tovariško, če odganjamo solovce iz svoje bližine. Ravno tako se ne smejo solovci vmešavati v vodenje psa niti se zgrinjati okoli vodnika psa in mu kvariti lov.

Posebno ne smemo odkloniti pomoči pri izgubljeni divjadi. To je težka in nevhvaležna naloga. Spodobi se, da vsa družba počaka z nadaljevanjem lova, dokler iskalci divjadi ne najdejo. Saj mora vodnik narediti mnogo poti, da popravlja s psom slabe zadetke solovcev. To delo se mu pa zameri zlasti s tem, če ga puste zadaj in mora nato za njimi hiteti. Če je premalo psov, pa srečen vodnik psa kmalu postane nesrečen, ker mu lov pokvari izkoriščevalci, ki si hočejo prihraniti trud in stroške za psa. Hoja sem in tja kmalu utruji vodnika, pa tudi pes se utruji, da popušča njegovo delo. To velja za skupne love. Če lovi eden ali dva, je zadeva lažja za psa in za lovca. To je tudi idealen način lova

na jerebice. Sicer ima tudi skupen lov svoje privlačnosti.

Mimo tega je važno, da z lovom čimmanj vznemirjamo lovišče. Zaradi tega je potrebno, da lovimo vedno v drugem predelu lovišča, prelovljeni predel pa pustimo primeren čas v miru.

Ko pritisne vročina, se jerebice najraje zadržujejo v koruzi, od koder jih našenejo gonjači. S psom je težko v koruzi. Če stoji, ga ne vidimo, če pa smukne po sledu za njimi, jih predaleč dvigne. Zjutraj in proti večeru so jerebice navadno izven koruze, zlasti v krompiriščih ob koruzi, kjer se pa dvigajo na večjo razdaljo. Jerebice se redko zadržujejo na travnikih, zato jih lovci tam niti ne iščejo. V velike njive koruze, ki so zaradi umetne gojitve bujne in neprehodne kot džungla, jerebice ne marajo. Vrste visokih sončnic, ki jih radi sade v krompiriščih, mnogokrat onemogočijo strel.

Mnenja, kaj je bolje, odstreliti vso kito ali pa iz vsake kite nekaj, so deljena. Dejstvo je, da se številnejša kita laže varuje in ohranja. Okrnjene kite se pred zimo združijo v večje kite in tako izvrše še neko naravno osvežitev krvi, ko se spomladi sparijo kokoške in petelinčki raznih legel, ki so se znašli združeni v kiti. Kjer je mnogo jerebic in teren nepregleden, je zasledovanje posamezne kite praktično nemogoče. Obstreljevanje vseh kit ne kaže škodljivih posledic za razplod, če pustimo dovolj razplodnega stalaža in če ga dobro prezimimo.

Koristno in pravilno je, da ob začetku sezone ne odstrelimo neizkušnim mladičem stara vodnika. Navadno se stara dvigneta prva; zato se obvladajmo in ju ne streljajmo. Spočetka se razlikujejo tudi po velikosti. Vendar je to težko, če se naenkrat dvigne vsa kita križem-kražem kakor pravimo. Pri tem je čas za izbiranje res kratek.

Zaželeno bi bilo, da odstrelimo več petelinčkov; vendar praktično na to ne moremo pa-

ziti, ker je razlikovanje na daljavo nemogoče. Nikakor pa ne streljajmo zapoznelih legel, dokler ne dorastejo.

Če je vročina in jerebic še isti dan ne bi mogli djati v hladilnik, oziroma če bi jih isti dan ne izčistili, je treba, da s kljukico izvlečemo skozi stok (kloako) črevesje, da meso ne zadahne. Jerebice navadno pečemo, mlade pa so zelo okusne tudi ocvrte, zlasti če je zraven še steklenica rdečega vina.

Jerebice nosimo na zankah prosto obešene, da se čimbolj shlade in zračijo. Paziti pa moramo, da zanka ni pretanka in da z jerebicami ne opletamo okoli sebe in ne zadevamo ob koruzo ali sončnice. Nežen vrat mlade jerebice se hitro pretrga in jo zgrabimo.

Tisti, ki imajo več pušk, uporabljajo za jerebičji lov lažjo puško z večjim raztrosom (50 do 60 %) in seveda streljajo na manjšo razdaljo. To je potrebno tudi zaradi drobnih šiber 2,5 mm (št. 12), ki se uporabljajo. Pozneje, ko se dvigajo jerebice na daleč, so potrebne čokirane cevi in šibre 3 mm (št. 10). Razumljivo je, da mora puška imeti dobro priležno kopito.

Nekoristna potrata je, če uporabljamo slabe naboje, zlasti večkrat izstreljene tulce češ, da za jerebico zadostuje slabotnejši strel. Mimo slabih uspehov bo velika škoda, ker bomo zastrelili mnogo jerebic. Za slehern lov načelno uporabljajmo najboljše naboje.

Na jerebičjem lovu pa predvsem mirne živce. Vsak trenutek moramo vedeti, kje se nahajajo nevidni sosednji lovci in gonjači. Ne sanjajmo že teden naprej o polnih zankah; brzdajmo zavist in pohlepnost, ki sta vzrok mnogim nesrečam. In če ugotovimo na koncu lova, da smo zadeli 50 %, se lahko postavimo, da smo kar dobro streljali. Če pa še ugotovimo, da nobene ranjene nismo izgubili in z nelovskim vedenjem nismo tovarišem lova zagrenili, smo tudi lovsko pravično lovili. In to je najvažnejše.

Foto Kersnik

CYANVODIKOVE AMPULE

Ing. J. B.

Zimski lov s cianvodikovimi ampulami je letos za nami. Uspešni lovci z zadovoljstvom delajo obračun, manj uspešni pa razmišljajo o napakah pri nastavljanju vab, ki so zakriville le delni uspeh.

Veliko napako pa bo napravil lovec, ki bo sedaj, po končanem zastrupljanju, popolnoma pozabil na ampule in na dolžnosti, ki jih je prevzel, ko je nabavil ampule. Mnogim lovcem je preostalo nekaj ampul, ki jih bodo zopet lahko uporabili šele v prihodnji zimi. Skrb za zavarovanje teh ampul preko poletja naj mu bo prvenstvena naloga.

Druga naloga, ki pa je še važnejša in odgovornejša, je pregled revirja, v katerem je nastavljal vabe z ampulami. Razmislimo najprej malo o prvi nalogi, to je o zavarovanju ampul, ki so ostale neporabljene in jih hranimo doma. Zapomnimo si, da so ampule, polnjene s cianvodikom, v poletju še nevarnejše kot v mrzlem zimskem času. V splošnem velja, da moramo ampule hraniti na hladnem, temnem prostoru, ki je *nedostopen otrokom in drugim, ki ne poznajo smrtno nevarnosti ampul*.

Izrabiti moramo hladen temen prostor zaradi tega, ker se cianvodik pod vplivom toplote in sončne svetlobe razkrajaja. Ampule postanejo rjave in pozneje črne, niso pa izgubile strupenosti. Zelo hitro se razpočijo in cianvodik je kot plin prav tako strupen kot v tekočini. Pogosto se zgodi, da ampule preko poletja popolnoma izhlape. Na konici, kjer je ampula zataljena, je steklo ponavadi najtanjša in ga lahko notranji pritisk cianvodikovega plina zdrobi ali konico odlomi. Strupeni plin bo skozi to luknjico počasi hlapel in zastrupljal okolico. Zato nikdar ne shranjuj ampul v sobi, kjer stalno prebivajo ljudje, četudi so varno pod ključem. Še manj pa smemo hraniti ampule v prostorih, kjer so otroci, ki zlasti med igro stikajo povsod, kjer bi ne smeli. Podučimo otroke in tudi starejše člane o nevarnosti ravnanja z ampulami, ker se to v rokah neizkušenega skoraj vedno konča s smrtjo.

Najbolje je, da lovec za zimo nabavi le toliko ampul, kolikor jih za eno zimo rabi. Tako bo mirno in brez skrbi pričakal novo lovno sezono.

Ako pomislimo na nevarnost ampul čez poletje in iztakljivost otrok, je gotovo najbolje, da konec zastrupljevalne sezije sami uničimo preostale ampule. Res je, da predstavljajo ampule precejšnje izdatke, vendar to ne more in ne sme biti zapreka, da ne bi popolnoma izključili vsako nesrečo.

Zavoljo popolne varnosti pred nesrečo dajem naslednje navodilo:

Najuspešneje in najvarneje uničimo ampule s tem, da jih sežgemo v zaprtem štedilniku, ki je priključen na dimnik, ali pa na prostem na močni žerjavici.

V močno žerjavico v štedilniku vržemo skozi odprtino v plošči vedno *le po eno* ampulo. Luknjo takoj zopet pokrijemo. Kmalu bomo zaslišali močen pok, ampula je eksplodirala in strup je zgorel. Počakamo nekaj minut, pa ponovimo isto z drugo ampulo. Nikdar ne vrzimo v ogenj več ampul hkrati, ker bi bila eksplozija lahko premočna, strupeni plin ne bi popolnoma zgorel in nastala bi nevarnost zastrupitve. Menda je nepotrebno poudariti, da pri tem delu ne rabimo gledalcev in radovednežev. S tem, da počakamo vedno na eksplozijo vsake ampule, imamo tudi jamstvo, da je ampula res uničena. Če pa bi vrgli v ogenj več ampul naenkrat, ne bi mogli šteti eksplozij.

Po končanem delu pustimo štedilnik v miru, da se shladi in žerjavica ugasne. Če nismo povsem gotovi, da je res vsaka ampula eksplodirala (pozor! tudi les poka pri gorenju), zgrabimo sami pepel iz kurišča in pregledamo če ni ostala kakšna ampula cela.

Sicer je to le malo verjetno, vendar dvojna opreznost nikdar ne škoduje. Poglejmo tudi v pepelišče pod rešetko. Ako ni na rešetki dovolj žerjavice, se prav lahko dogodi, da ampula pade skozi rešetko v prostor za pepel in ostane cela.

To delo seveda lahko opravimo tudi zunaj na prostem v močnem ognju z dosti žerjavice. Tudi v tem primeru zažigamo vedno *le po eno* ampulo. Postavimo pa se proti ognju tako, da nam veter piha v hrbet. Na vsak način preiščemo po končanem delu in po popolni ohladitvi pepela poglobiše, da najdemo ampulo, ki ni eksplodirala.

Posamezno ampulo uničimo tudi lahko s tem, da jo položimo na kamen in jo zdobimo s čevljem. Takoj pa zbežimo proti vetru. Ne sklanjajmo se nad zdrobljeno ampulo pred potekom najmanj pol ure!

Kdor se bo ravnal po teh dovolj podrobnih napotkih, bo uničevanje posameznih ampul dobro in brez nezgode opravil. Nič manj važna in odgovorna je druga naloga, ki jo mora vesten lovec opraviti spomladi in tudi poleti v revirju.

Pogosto se zgodi, da divjad odnese vabo z ampulo, vendar živali ne najdemo. Vzrokov za to je lahko več. Žival je na primer prenesla vabo z ampulo, ker vaba ni bila pritrjena. Lahko je med potjo zgubila ampulo, ki ostane na terenu nepoškodovana s polno dozo strupa. Taka ampula je velika nevarnost prav posebno za otroke. Tudi razne ptice rade odnašajo vabe z ampulo

ali ampulo samo. Predvsem so to srake in šoje, ker jih mikajo svetlikajoči se predmeti.

Končno naj omenim še možnost, da žival pogoltne celo vabo, ne da bi jo pregrizla. Sicer se to redko zgodi, vendar je možno, da žival drugi dan celo ampulo iztrebi. Tuđi taka ampula lahko povzroči nesrečo, če pride v roke otrokom.

Da se vsaj možnost zastrupitve s takimi ampulami čim bolj zmanjša, mora vesten lovec večkrat pregledati revir, v katerem je pozimi strupil in pogrešil ampulo. Temu delu in odgo-

vornosti se najbolje izognemo, če položeno vabo z ampulo pritrdimo, da jo žival ne more odnesti.

Ne bo odveč, ako sami poskrbimo, da bo mladina čim bolj podučena o nevarnosti ampul, da mora pustiti najdeno ampulo pri miru in javiti najdbo lovcu. Naprosimo tuđi učiteljstvo, da tuđi ono podučí otroke. Lovska zadruga bo prav rada poslala na naslov šole steklene ampule, napolnjene z vodo, da bo v šoli poduk nazornejši.

Nobenih sredstev in potov ne smemo opustiti, da onemogočimo nesreče. Lovske družine morajo tej nalogi posvetiti vso pozornost.

Šolanje psa

Po Hegendorfu A. S. Pirc

Z uspehom šola psa le tisti, ki se poglubi v njegovo bistvo. Učitelj mora poznati okolje psa, pa tuđi vplive tega okolja. Vživetí se mora v duševnost psa, da spozna, kako pes dojema življenje in kako je po naravi za to sposoben. Kolikor bolj se vodnik poglubi v to, tembolj razume psa.

Žal je večina, ki se ukvarja z vzgojo in šolanjem psa, daleč od tega. Raje se naslanja na tradicionalno šolanje psa, ki je kljub napakam, dalo vrsto sposobnih lovskih psov. V tradíciji vidi marsikatero dogmo, ki prihrani učitelju vsako razmišljanje, ne da bi se zavedal, da je vsak pes individij zase, ki ga je treba posebej obravnavati. Zato se dogaja, da so rezultati šolanja navadno pod pričakovanjem, pes pa ostane kljub dobri zasnovi in šolanju pod povprečjem.

Kakor so ljudje različni po značajih, tako so tuđi psi različni po zasnovi. Zato se pojavijo težave, če hočemo pse šolati po enotnem kopitu. Navodilo za vzgojo psa ni recept, ki bi dal pri vseh enako dober uspeh.

Največja napaka pri šolanju psov je, da jih ne obravnavamo individualno. Kaj je treba razumeti pod individualiziranjem? Upoštevati je treba posebnost posameznega psa. Čim manj upoštevamo individualnost psa, s tem manjšim razumevanjem ga obravnavamo, ker ne najdemo odgovora na vprašanje: Odkod izhaja delo psa?

Ali pes misli? Ali premišlja? Ali se zaveda svojih dejanj? Večina njegovih dejanj je nagonška ali pa temelji na asociaciji. To so vtisi, ki se ne ustvarijo z mišljenjem v človeškem smislu, marveč so posledica spominskih predstav. Če na primer dvignem kos lesa s tal in ga zavihtim, zbudim v psu voljo, da bi skočil za njim, ga zgrabil in prinesel, kar jasno pokaže z gibi in izrazom v očeh. Če se to poveže z veseljem, ostane prijeten občutek. Če je bil pes zaradi tega, ker je skočil za lesom, kaznovan,

sklepa iz dogodka na neprijetnost, torej vé, da je s tem povezano zanj nekaj neprijetnega.

Skušnje, ki jih pes zbira, so podlaga, za oblikovanje pojmov, to je, da ostane v spominu, kar je bilo z dogodkom v zvezi. Pes ne misli in ne razmišlja kakor človek, ima pa dober spomin. Misel, kolikor smemo pri psu o nji govoriti, se pojavlja v najprimitivnejših oblikah. Tega se moramo zavedati, da bi se izognili precenjevanju psa.

Najbolj izrazito se pokaže spomin pri dogodkih, ki so psu v korist. Spomin je tuđi tisto, ki ustvarja možnost, da moremo izkoristiti psa za določeno delo, ki mu po naravi ni koristno in ga izpolni z nevoljo.

Volja in nevolja so torej elementi, ki obvladajo psa. Za učitelja morajo biti odločilni. Vedeti moramo, da ne vzbujata v psu veselje vse, kar zahtevamo od njega, da zapovedi navadno izvršuje z nevoljo. Kako torej povemo psu?

Zaradi jasnosti nekaj primerov. Sprehajamo se s psom. Naenkrat opazi jato domačih kokoši in jih požene. Zakaj? Ker ga to veseli. To dejanje ni v njegovo korist, zato mora biti naša naloga, da razložimo psu, kaj ne sme delati. Poskušamo mu preganjanje kokoši preprečiti in ga odpokličemo. Če ne uboga, ga prisilimo in kaznujemo.

Poskušajmo dojeti, kakšne predstave dobi pes o svoji napaki in naši intervenciji. On naj bi opustil preganjanje kokoši, kar ga napolni z nevoljo. Še bolj neprijetno občuti silo ali kazen. Če hoče uiti hujšemu, (sili ali kazni), se mora sprijazniti z neprijetnim. Tako pride do duševne povezave. Pes se izogne hujšemu, če opusti prijetno dejanje in izvrši to, kar je zanj neprijetno. Seveda pes nima človeških predstav, marveč le spomin. Spominja se, kadar opazi kokoši, kar je s tem srečanjem povezano. Sam pogled na kokoši zbudi v njem spomin na nekaj neprijetnega in

zato opusti preganjanje. Pes ne stori tega, da bi se nam prikupil ali nam napravil veselje, še manj iz občutka dolžnosti. Spoznal pa je po skušnjaji, da je zanj bolje, če kokoši ne preganja.

Zaman bi bilo, če bi mu vodnik dejal: »Rolf, ti ne smeš preganjati kokoši!« Pes se sicer s časom nauči, da spozna kakšno besedo po vsebini in posledicah. On dobro ve, da pomenijo besede »Pridi, moj pes!« nekaj prijetnega, ker je s tem povezano božanje ali celo slaščica. S časom tudi razlikuje način izgovorjave in dobro razloči, če ga hvalimo ali karamo. Zelo dobro si zapomni besedo »fuj!« in kmalu pozna celo vrsto besed iz skušenj. Če mu torej rečemo, »Ne goni kokoši!« ne bo nič pomagalo. Zato mu moramo objasniti, kaj hočemo. Če smo ga po gonji poklicali k sebi in ga okarali s »fuj« ter mu, da bi ta »fuj« podčrtali, priložili še eno z bičem, se psu naenkrat posveti, da se ta »fuj« nanaša na gonjo kokoši in da se graji in kazni izogne le, če pusti kokoši pri miru.

Učitelj mora vedeti, da psa obvladata občutka veselja in neugodja. Vse, kar naredi rad, je prijetno, veselo, kar pa učitelj od njega zahteva pod pritiskom ali kaznijo, je neprijetno. Če smo to dojeli, smo že na pol poti. Psu manjka razum, on ne ve, da je to, kar od njega zahtevamo, zanj koristno. Ne smemo torej takoj reči: »pes noče!«, marveč »pes ni razumel!« Njegov odpor ne smemo razumeti kot »nočem«, marveč se moramo truditi, da ga prepričamo, da je zanj boljše, če uboga.

Če upoštevamo te okoliščine, prihranimo psu mnogo neprijetnosti, sebi pa nepotrebno razburjanje. Čim manj pričakujemo od psa razumevanja, tem bolj bodimo z njim obzirni. Pomislimo na vzgojo otroka. Otrok razume naš jezik, ve, kaj od njega zahtevamo, ve tudi, kaj sme in kaj ne sme storiti. In vendar moramo otroku reči sto in stokrat, kaj hočemo, dokler se temu ne privadi. Pes ne razume jezika, težko mu je dopovedati, kaj želimo in če kakšno povelje dvakrat ali trikrat ponovimo, nemimo, da nas mora razumeti. To je napačno!

Kdor hoče psa uspešno šolati, se mora zavdati, da ima opravka z živaljo, ki zahteva potrpežljivosti. Pes ni avtomat. Eden se lahko uči, drugi težko. Eden se nauči po dveh, treh lekcijah, drugi jih potrebuje trideset. Ni res, da je pes, ki se teže uči, neumen. Pri učenju igra veliko vlogo temperament. Brez dvoma je, da se temperamentni psi teže uče, ker se teže koncentrirajo. Saj tudi pri otroku ni drugače. Živahen otrok potrebuje močnejši vzgojni vpliv kot otrok brez temperamenta, ki mirno in pridno poseda pri svojih igračah.

Pes z živahnim temperamentom je dragocen, ker je zdrav in živahen. Prav pri šolanju temperamentnega psa lahko pokaže učitelj svojo vzgojiteljsko sposobnost. Zakaj, ohraniti temperament in ga še razviti, da se z njim oplodi

dejavnost psa, zahteva globokega razumevanja za bistvo psa in veliko samozatajevanje. Učitelj, ki raje vzgaja z bičem, naredi iz temperamentnega psa žalostno, nesamostojno, duševno strto bitje. Vse to je posledica prevnetega šolanja z bičem. Kdor zna krotiti temperament psa s pametjo, izkleše lovskega tovariša, polnega volje do dela, koristnega lovskega pomočnika.

Kako pretvorimo neprijetno delo psa v prijetno? Največ napak, ki jih zgrešimo pri šolanju, leži v nepravilnem ravnanju s psom. Primer z donašanjem: Pes pokaže, da se donašanju upira. Posledica je, da ga ostreje primemo in morebiti še kaznujemo z bičem. Kako pes navadno reagira? Sprva postane živčen in na koncu sploh ne uboga. Kako mu dopovemo?

Predvsem razdelimo nalogo in pričnemo z najlažjim delom, ki psu ne povzroča težav. Psa pohvalimo in nagradimo. Pred ponavljanjem vključimo odmor, še bolje je, če nadaljujemo drugi dan nekje drugod. Pes ima dober spomin in si dobro zapomni kraj, kje je kaj neprijetnega doživel.

Vajo nadaljujmo tako dolgo, da jo pes dojame, oziroma da se ne upira več. Če je trmast, uporabimo rahlo silo. Ko smo psa prisilili, ga pohvalimo, božamo in mu očitno pokažemo svoje zadovoljstvo. Pohvala osveži psa. Zgodi se, da moramo odgovoriti na trmo z udarcem. Če smo to storili, prekinemo vajo in psa pohvalimo, če je vajo dobro izvršil.

Pes zbira skušnje. Počasi dojema, da se more izogniti neprijetnosti, če izvrši nalogo. Pohvala mu pomaga, da se vživi v svojo usodo, stopnjuje njegovo voljo in tako ga sicer počasi, vendar pa zagotovo privedemo tja, kamor si želimo. Kmalu prične pes kazati voljo za delo.

Pri nekaterih psih ne gre brez sile, pohvala pa ublaži trdo ravnanje in pokaže psu, kaj je boljše zanj. Skušnje naredi svoje. Pes postane prijaznejši, izpolnjuje naloge z več volje in kaže naenkrat nenadejano voljo za delo.

Odpor ne premeagaš s silo in tudi ne s fizično kaznijo, marveč le s pohvalo. Umetnost je v tem, da pretvorimo neko delo v prijetno, četudi se je poprej psu zdelo neprijetno. Ne pretepaj psa, če enkrat ne gre, ne zapiraj ga in ne pusti ga gladovati, češ, naj razmišlja. Bodi potrpežljiv in oblikuj delo vedno tako, da ima le na videz obliko moranja, dopovej pa mu s pohvalo, da si mu prijatelj in da se nanj ne jeziš, čeprav te v resnici kuha jeza.

Kazen, pohvala in nagrada.

Izrazi kazen, pohvala in nagrada so se pri šolanju psa tako udomačili, da jih je težko pravilno tolmačiti. Vendar je potrebno, da o njih govorimo, ker bi se sicer pri togem razlaganju teh pojmov dogajale usodne napake.

Če bi pes mogel misliti in spoznati svoje dejanje, bi bila razlaga kazni in pohvale lahka. Za psa teh pojmov ni. Šolan pes sicer ve, da mora zapoved izvršiti, čeprav mu ni jasno zakaj. S kaznijo nočemo doseči drugega kot da v psu zbudimo občutek neugodja v nasprotju z nagrado, s katero želimo zbuditi občutek veselja.

Elementi, ki obvladajo psa, se izražajo v veselju in v neugodju. Mi postavljamo ta dva nasprotna pola drugega proti drugemu z določenim namenom, ki pa si često nasprotujeta. Kar pomeni psu veselje, na primer preganjanje kokoši, ni v našo korist in zato zbudimo pri psu občutek neugodja, nasprotno pa skušamo izenačiti z vzbujanjem občutka ugodja to, kar pes občuti kot neugodje. Z drugimi besedami: Psa kaznujemo zaradi preganjanja kokoši in ga pohvalimo, če uboga in neha z gonjo.

Zdaj še važno vprašanje: Kdaj je treba psa kaznovati, pohvaliti, nagraditi? Načelno mora vse to biti povezano z dejanjem.

Primer: Sprehajam se s psom. Pes naleti na kokoši. Kličem ga, pes ne sliši. Kokoši prelete ograjo. Pes je presenečen, najde pa takoj drugo zabavo in teče za papirjem, ki ga vrtinči veter.

Dolgo traja, da se pes vrne h gospodarju. Ko se končno vrne, ga ta zgrabi za ovratnik in ga krepko našeška. Pri tem mu govori: »Čakaj lump, te bom odučil preganjati kokoši!«

Kakšno korist si obeta od take kazni? Ali bo pes spravil kazen v zvezo z gonjo kokoši? Narobe! V hipu, ko je prvemu dejanju sledilo drugo, je pes na prvo doživetje že pozabil in spravi kazen v zvezo z dejstvom, da se je vrnil h gospodarju.

Drugi primer: S psom hodim po lovišču. Naenkrat skoči zajec in pes teče za njim. Večkrat ga kličem, pes ne sliši. Pes uživa, vodnik kolne in se jezi. Slučajno ni prvič, da se je to zgodilo. Prvič tudi ni, da je pes doživel neprijetne posledice. Končno le pride. Od daleč opazi bič v roki gospodarja. V spominu psa se pojavi neprijeten občutek. Pes se ustraši, bliža se sicer, ne pride pa blizu kljub ponovnemu povelju. Tedaj seže gospodar k zvijači. Hinavsko pokliče psa: »Pridi sem, priden!« Pes se opogumi in pride h gospodarju, prijazno repkajoč. Ko je tu, ga le-ta surovo zgrabi in pretepe.

Zakaj je pes dobil kazen in kako si jo razlaga? Zato, ker je gonil zajca? Nanj je že zdavnaj pozabil, ker ga je gospodar po tisti epizodi prijazno vabil. Psu je jasno, da je kaznovan, ker se je vrnil h gospodarju. Kaj je posledica? Drugič ne pride. Tako je postal rokoplach. V nešteti variantah bi lahko pripovedovali o brezglavosti takega ravnanja.

Kako bi bilo pravilno? Če si psa prijazno poklical, ga mirno oprči in nadaljuj pot z njim. Ne kaznuj in ne hvali ga, oboje bi bilo napačno. Naj pripomnim še: Človek, ki zaradi vsake malenkosti vzroji, ni primeren za šolanje psa, suro-

Foto St. Lenardič

vežu pa ga sploh ne smemo zaupati. Umen učitelj bi psa enostavno oprčil in z njim vadil »pridi!« Morda z rahlim pritiskom. Seveda le, če pes to povelje že pozna.

Kazen! Kazen ni nujna, namreč fizična kazen, ker psa lahko kaznujemo tudi z besedo. Kazen in kazen ni isto. Če naj bo učinkovita, mora biti pregrehi primerna. Čim manj kaznujemo, tem bolje. Pes, ki ga stalno tepemo, postane rokoplach ali neobčutljiv za udarce. Kaznovati je treba psa takoj po pregrehi. Večinoma pa zaleže beseda več kot bič. Kjer zadostuje rahel pritisk, ne segamo po ostrejših ukrepih. Učitelj stori dobro, če včasih zatisne eno ali obe očesi. Kazen je uporaba sile. V primernem trenutku povemo psu z rahlo silo, kaj od njega zahtevamo.

Smisel šolanja je, psu dopovedati, kako se lahko obvaruje neprijetne sile. To spoznanje je za psa velike važnosti. Zato je treba psu marsikaj spregledati in pričeti z rahlo silo, da ga prepričamo, kako se lahko izogne hujšemu, če uboga. Prav s tem, da ga obravnavamo s potrpežljivostjo in ljubeznijo, se bo trudil, da se ogne povečani kazni.

Primer: Psu zapovemo: »Sedi!« Psa držimo z levo roko za ovratnik, z desno pa potisnemo njegov zadnji konec v lego sedenja. Morda bo pes v trenutku, ko odtegnemo roko, vstal. Surov učitelj bi takoj uporabil bič. Umen vzgojitelj pa bi dejal: »Pes še ne ve, kaj naj stori«, in bo vajo

mirno ponovil. Kmalu gre vaja v redu, pes je doumel. Kar je pes smatral kot neprijetno, (sedenje na povelje) se mu zdaj vidi prijetno, saj je bil nagrajen.

Vedeti moramo, da pes pravilno tolmači glas, ton, izraz lica in geste učitelja. Kljub temu učitelj ne sme misliti, da ga pes mora razumeti, marveč se mora potruditi, da bi ga razumel. V tem je ključ k uspehu. Seveda ne zadostuje vedno samo beseda. Uporabljajmo tudi roke. To smo videli pri vaji »Sedi!«. Uporabo roke imenujemo mehanični vpliv. Pes mora rokam zaupati, roke mu morajo posredovati dobroto, ljubeznivost. Ne varčujemo s pohvalo, s pohvalo ustvarjamo dobro voljo psa, pohvala še nobenega psa ni pokvarila, pač pa bič!

Kljub vsej ljubezni se ne smemo odpovedati sili, vendar sila ni sorodna z barbarskim ravnanjem, ker služi sporazumevanju med človekom

in živaljo. Mehaničen vpliv je sicer tudi sila, toda v najblažji obliki, ki jo lahko stopnjujemo, kar je odvisno od psa. Ni pa sila na mestu, če pes takoj v začetku ne razume povelja.

Bič in korale ne služijo sporazumu, marveč so sredstva sile. S takimi sredstvi ne vzgajamo, ne šolamo, marveč vsilimo psu svojo voljo. Ne pozabimo, da s surovostjo ne pospešimo inteligence, marveč jo zatiramo.

Torej, čim manj kaznovati, čim češče hvaliti in nagrajevati. Pri takem ravnanju pes rad dela, stik s človekom se krepi in medsebojno zaupanje raste. Le če naletimo na odprt odpor, sežemo po biču. En udarec zadostuje, kar je več, škoduje. Bič uporabljajmo čim bolj redko, ker je učinkovit le, če ga redko uporabljamo. Mehkega psa obravnavajmo potrpežljivo, z ljubeznijo. Če mu prihranimo trdoto, uspeh ne bo izostal.

Krvave košnje

Viktor Čeh

Bliža se čas košnje in žetve. Spomin mi uhaja nazaj v čase, ko sem se tudi sam, še deček udeleževal tega najlepšega kmečkega opravila. Ob teh spominih mi misel nehote obstane ob žalostnih dogodkih, ki so se dogajali iz leta v leto, zdaj med kosci pa spet med žanjicami. Čeprav skoraj neverjetni za človeka dvajsetega stoletja, pa zato tembolj potrebni, da se odpravijo iz navad naših dni.

Spokojno tišino v kateri je sanjala Pesniška dolina, je prekinila pesem mladih fantov. V obširno morje valovečih trav so se na nešteti krajih pomikale skupine koscev. Hladna rosa, ostra kosa in globoki požirki slivovke so privabljali razigrano razpoloženje v srca mladih ljudi. Vsa nemirna se je stiskala mati fazanka v plitvo jamico ob Pesnici in napeto prisluškovala, kam se pomika ta zlovešči ples? Veselo je zaplalo skrbeče srce, ko je ugotovila, da se oddaljuje ob njeni strani vse dalje proč. Materinsko nežno je potisnila glavico radovednega kebčka, ki je z enim očesom spremljal neznanu lomastenje, pod tople peruti.

Komaj si je oddahnila od prestanega strahu in se radovala mladih življenj, ki jih je čutila pod seboj, se je hrupno lomastenje ponovno oglasilo. Vse bliže in bliže se je pomikalo. Temne slutnje so se zgrnile nad njo. Proč, proč, si je ponavljala nagonsko, toda njene peruti so ostale tesno prižete k telesu. Priklenila jo je jeklena moč, močnejša od neznanega strahu, silnejša od nagonskega spoznanja nevarnosti. Kot magnet jo je priklepala k zemlji na drobna bitja materinska ljubezen. Že je videla skozi vrhove ziba-

jočih se trav dvonožno prikazen — človeka. Proč — je šinilo po vsem telesu. Toda kako proč? Pod njo so vlažni otročički. Prav to noč so se sprostili iz tesnega oklepa. Še tesneje se je pritiskala k tlom, s plahim pogledom je motrila prikazen, ki se je sklanjala že skoraj nad njo. Tedaj pa močan sunek in pogumno mater je vrglo iz kraja njene sreče. Še slaboten drget in od dolgega sedenja izčrpano bitje je obležalo negibno, oškropljeno z jutranjo roso in toplo krvjo.

Zlato jutranje sonce je obsijalo osirotelo gnezdece, kot bi hotelo s svojimi toplimi žarki nadomestiti nebogljenčkom izgubljeno mater. Toda, kaj je to? Slepeča svetloba je kot blisk vrgla plašne otročičke iz toplega gnezda. Razkropili so se po mokri travi, le nekateri še niso mogli iz gnezda. Tedaj so bližnji kosci pohiteli za bežečimi kebčki in jih pobijali po travi. Najezili so se mi lasje. Svoje »koristno« delo so opravičevali s škodo, ki jo povzroča ta »golazen«. Podobno sem doživljal tudi med žanjicami.

Prav gotovo se dogajajo sem in tja tudi še danes podobne reči. Nepoučeni kmet, ki je proti slani, poplavam in podobnim naravnim pojavom skoraj brez moči, še vedno rad zvali krivdo in strese vso jezo na naše varovance. Naša dolžnost je, da kot zaščitniki posežemo v ta dogajanja. Dandanes je to mnogo lažje, kot je bilo včasih. Danes so velike površine obdelovane s stroji. Pri tem sodeluje manj ljudi in naša naloga je zato lažja.

Potrebno je stopiti v stik z upravami kmetijskih zadrug in kmetijskih gospodarstev, s ko-

lektivi mladih združnikov in jim prikazati nepravilnost in škodo prej opisanih početij. Prav gotovo bo našel ta način primerno in tovariško pomoč in sodelovanje pri zaščiti divjadi v času košnje in žetve, ko opravita kosa in večkrat hudobija ljudi, svojo lovno predsezono. Koristna bo tudi pomoč šolske mladine, ki ima povsod

svoje oči in ušesa. Med mladino so ljubitelji narave in oboževalci lovstva, ki bodo prav ponosni na zaupanje in nam bodo radi stali ob strani.

Vidni uspehi se bodo pokazali seveda edino le z množičnim sodelovanjem. Poskusimo, in že sama zavest, da smo storili, kar se pač storiti da, nam bo v veliko zadovoljstvo.

Uharici — moji dragi hišni prijateljici

Iz knjige: »The Dog who wouldn't be«
Farley Mowat

Velika uharica je postala v naših gozdovih tako redka, da je mnogo lovcev, ki to našo veliko nočno ujeddo komaj še poznajo. Izvzeti so seveda tisti, ki jo še uporabljajo za lov na razne manjše ujede in prežive ob uti marsikako lepo urico. Že ti lovci morajo ugotoviti, da je ta ujedda, čeprav morda nekoliko zamerljiva, vendarle zelo simpatična ptica, ki se prav lepo privadi svojega gospodarja. Poznam primer, ki mi ga je pripovedoval nek starejši lovec, da se je ta velika ptica utrjala z verige na lovu ter jo mahnila proti gozdu. Na klic negovalca se je vrnila in dala ponovno privezati. Dejstvo je tudi, da ta velika ujedda, kljub izredno močnim in ostrim krempljem kakor tudi krepkemu kljunu, ki ji je lahko strašno orožje, človeku ni nevarna, ako je pravilno udomačena. Ko sem prebiral »Das Beste aus Readers Digest« november 1957, sem našel tako ljubeč članek o teh impozantnih, a žal lovu tako škodljivih ujeddah naših gozdov, da se mi je zdelo primerno, da ga v prevodu posredujem bralcem »Lovca«. Farley Mowat torej pripoveduje takole:

»V mladosti sem imel posebno veselje do tega, da sem redil kar se da nenavadne domače živali. Vsekakor so si moji starši tako razlagali dejstvo, da sem si omislil parček klopotač, kojota, skunksa, ki je lahko vsak trenutek, brž ko mu kaj ni ugajalo, brizgal svoj smrdljiv sok po hiši, ter končno trop štirinajst belih netopirjev. Uharici sta pa moj oče in mati sprejela naravnost z odprtimi rokami, kajti sovi — sta mislila — sta lepi, dostojanstveni in ne zelo razburljivi živali. Motila sta se. Uharici, ki sta spomladi leta 1932 prišli v Saskatoonu v Kanadi v našo hišo, sta pač bili najbolj nenavadni tovarišici živalskega sveta, kar sem jih kdajkoli imel.

Ko sem ju prinesel domov, sta bili stari šele 6 tednov in starši, ki še niso nikoli videli odrasle uharice, niso slutili, kaki impozantni ptici sta to. O tem sem previdno molčal. Ko se je mati energično uprla mojemu načrtu, da bi nastanil ptici v svoji spalnici, je oče rešil problem tako, da mi je pomagal zanj ugraditi za hišo voljero iz žice. Vendar pa smo kletko potrebovali le nekaj mesecev, kajti uharici nista kazali najmanjšega nagnjenja, da bi se potepali. Nasprotno! Izgledalo je, da sta se skrbno varovali nevarnosti, ki so jima grozile v prostosti.

Nekoč sem se pretepal z njima, pa sem ju pomotoma pustil zunaj in obe ptici, ki sta očitno menili, da sem se ju naveličal, sta uprizorili dramatičen umik v hišo. Pod njihovimi kremplji, ki so divje grebli se je žična mreža, ki smo jo imeli na oknih proti muham, trgala kot svilen papir. Sopeč sta planili v hišo in se preko ramen ozirali nazaj na hudobni svet tam zunaj.

Obe ptici, ki sta se pravkar navadili letati, sta imeli popolnoma različen značaj. Wol, močnejši, je bil zadržano ošaben, a za vse sprejemljiv. Nasprotno pa je bil Weeps zelo čustvena žival, ki so jo često mučili nedoločni strahovi. Medtem ko je Wol postal

v nekaj tednih sobočist, je Weeps v tem oziru ostal do konca nezanesljiv.

Tri mesece star in skoraj dorasel, je Wol meril sede, 60 cm v višino, a razpon njegovih razprostrtih peruti je znašal 1,20 m. Upognjeni, 2,5 cm dolgi kremplji, koničasti kakor bodalo, in kljukast, čvrst kljun so mu bili strašno orožje.

Nekega poletnega večera se je Wol po sporu z Mut-om, našim psom, ki ga je spraval v slabo voljo, trdovratno uprl; ni ga bilo mogoče spraviti z njegovega visokega sedeža v topolu, da bi prišel dol ter šel spat v kletko. Ker sem poznal krvoločnost mačk, ki so ponoči ropale po Saskatoonu, sem spal precej nemirno.

Pravkar se je pričelo svitati jutro, ko zaslišim zunaj pritajen šum, kakor v kratkem boju. Planem ven — o groza! — Vsi topoli so prazni. Zdrvel sem za hišo. Tu je na zadnjih stopnicah udobno čepel Wol, pripravljen, da zaspi. Šele ko sem stal tik poleg njega, sem zagledal mačko. Wol je prestoloval na njenem truplu. Perje je imel našopirjeno, kakor vse ptice v spanju, tako da sta gledala izpod njega le rep in glava mačke. Vendar pa sem z enim pogledom spoznal, da je tu bila vsaka pomoč prepozna. To je bila prva med mnogimi mačkami, ki so napravile usodno napako, da so smatrale Wol-a le za nekaj večjo kokoš, torej za lahek plen.

Toda tudi psi so za Wol-a komaj predstavljali problem. Nekega večera se ga je lotil na cesti nemški ovčar in je hotel napraviti z njim kratek postopek. Presenetljivo pa je, da je bil boj popolnoma enostranski, kajti Wol je izgubil za dobro pest perja, medtem ko je pes moral k živinozdravniku. In še tedne pozneje je šel pes pri naši hiši rajje na drugo stran ceste, da se ne bi preveč približal Wol-u.

Kljub svoji odlični obrambni sposobnosti pa je Wol bil redko prvi napadalec. Svoje grozno morilno orožje je uporabljal le, da se brani, ali pa da si napolni trebuh. Za to zadržanostjo pa ni stala morda kaka visoka morala, temveč le neizpodbitno dejstvo, da ga ubijanje zaradi ubijanja samega ni veselilo.

Nasprotno pa so ga naravnost satansko veselile krepke šale, katerih žrtev je bil običajno ubogi Mut. Glavna Wolova šala je bila ščipanje repa.

Ob poletnih popoldnevih je imel Mut navado, da je najbolj vroče ure predremal. V ta namen si je izgrebel jamo pod našo mejo. Toda preden se je umaknil v svoje pribežališče, se je ozrl na vse strani, da je ugotovil, kje tiči Wol in, da se je prepričal, ali njegov sovražnik spi. Šele nato se je Mut drznil zapreti oči. Kljub stoterim grenkim izkušnjam ni nikoli dojel, da je Wol le redko res spal. Včasih so sicer velike rumene oči velike uharice res bile zaprte, toda tudi takrat je s svojim izredno tenkim sluhom zaznal vse, kar se je dogajalo okrog njega.

Ko se je Mut odplazil, se je Wol odpravil na bojni pohod — hodil je vedno peš. Neskončno počasi

in dostojanstveno, kakor žalujoči pri pogrebu, je hlačal s trdimi nogami preko trate, s pogledom nenehno uprtim v Mutov svilasti rep. Včasih je trajalo celo uro preden je prispel do cilja. Toda končno je bilo tako daleč. Resnobno je dvignil eno nogo in jo je držal — kot da bi se hotel do kraja naužiti krasnega trenutka — nad Mutovim ponosnim repom. Nato je bliskovito spustil nogo z rakrečenimi krepplji niže in zgrabil.

Vsakokrat je Mut planil tuleč iz spanja ter se bliskovito zavrtel, da bi izplačal svojega mučitelja, toda tega ni bilo več. In z visokega topola je zadonel zvonki in zasmehljivi: »Hu-huu-hu-hu!«

Že zgodaj v življenju je Wol vzel na znanje, da ljudje ne znajo leteti in je zaradi tega prešel na življenje na zemlji, za katero pa je bil le malo pripraven. Če sem moral k trgovcu na vogalu, me je Wol spremljal peš. Za tujce, ki uharice niso poznali, je bil to brzokone osupljiv prizor. Okorno in zibaje se kakor pijanec, je capljal naprej. In ognil se ni nikomur. Ako je srečal koga, ki je hotel po cesti navzgor, on pa po cesti navzdol, je moral pešec napraviti prostor, ali pa sta trčila skupaj. In taka trčenja so bila Wolov največji užitek.

S časom so se ljudje v Saskatoonu privadili naših uharic. Včasih pa sta Wol in Weeps, ne da bi vedela, spravila nekatere v strah in grozo. Kot takrat, ko so se starši odločili, da z vso družino prežive konec tedna na Emma-jezeru. Naložili smo torej šotor in vse potrebno in športni dvosedežni avto, ki je bil odprt in se nas je vseh šest: mati, oče, jaz in Mut ter obe uharici, odpeljalo v naravo.

Uharici sta dobili svoj najljubši prostor na premičnem naslonu pomožnega sedeža zadaj, kjer sta razprostrli svoje mogočne peruti, kakor v letu, brž ko se je voz začel pomikati. Če sta upognili sprednje robove peruti navzdol, jih je veter prisilil, da sta se prihulili k naslonu. Če sta pa robove dvignili, ju je veter dvignil in le jeklen prijem njihovih kreppljev je preprečil, da nista zleteli v zrak kakor papirnata zmaja. Kmalu sta se naučili, da sta to delali izmenoma. Medtem, ko se je ena prihulila, je drugo dvignilo in obratno. Vse v ritmičnih presledkih. Često sta pričeli, kot pijani od vetra, tuliti in oče, kakor da bi se nalezal tega razpoloženja, je spremljal njihovo razburjeno huhutanje ubrano s hupo.

Tudi Mut se je v pomožnem sedežu vozil zraven. Ker je imel občutljive oči, mu je oče nataknil šoferska očala, da bi zaščitil njegove oči pred prerijskim prahom. Tako je bila celotna slika našega voza, ki je drdral preko dežele, učinkovito zaokrožena s končno vinjeto našega Muta, ki je sedel med dvema pripogibajočima se uharicama in je bil zaradi svojih mnogo prevelikih očal prisiljen, da je v stojični resignaciji buljil venomer naprej.

Nismo se še vozili sto kilometrov, ko se je ulila ploha. Naša stara škatlja je pričela kašljati in sicer prav takrat, ko smo se vozili skozi eno tistih naselj z eno trgovino in eno popravljalnico avtomobilov, ki sedaj rastejo v preriji kakor gobe po dežju. Popravljalnica je bila lesena baraka, katere vrata so bila na stežaj odprta, tako, da je oče zavozil kar noter.

Notri, v poltemi je stal lastnik, sklonjen nad staro zračnico kolesa. Čez nekaj časa se je odtrgal od tega dela in se počasi vzravnaval do polne velikosti. Še danes jasno vidim pred seboj njegov obraz. Imel je čemer, odbijajoč izraz, ki se je pa takoj izpremenil, ko se je njegov pogled osredotočil na avto in njegovo posadko. Čeljusti so pričele mleti kot pri prežvekovalcu.

Ta trenutek je izbral Wol, da je razširil svoje premočne peruti ter se krepko otresel. Pri tem se je našopiril, da je izgledal trikrat večji, kakor prej, ko se mu je mokro in zlepljeno perje razrahljalo. Predstavo je zaključil z glasnim pokom mogočnega

kljuna, nato je — zoprni prizor — potegnil žmurke čez velike rumenorodeče oči in je dal svojemu olajšanju duška s hrapavimi, grgrajočimi glasovi. Učinek je bil porazen. Na obrazu lastnika delavnice se je začrtala zbegana groza.

V tem trenutku je Mut porinil svojo pasjo glavo z očali preko roba avtomobila in je boljšečal na svoj kratkoviden način lastniku delavnice naravnost v obraz. To pa je bilo preveč. Mož je grgraje zastokal, planil iz garaže in zdirjal po razmočeni vaški cesti, pri čemer je metal svoji suhi roki kvišku...

Minulo je več kot leto dni, preden je Wol ponovno nekemu vcepil blazen strah. Uharica se je medtem razvila v zelo zaupljivega ptiča z ljubko navado, da je človeku zletela na ramo in tam balancirala. Med tem pa je nežno ščipala po najbližjem ušesu. In postala je prava hišna sova. Ugotovila je, da smo ji takoj odprli, ako je s svojim roženim kljunom tolkla ob šipo, preden bi se le-ta razbila. V toplejših mesecih smo ji torej morali pustiti odprto eno okno salona, da je lahko prihajala in odhajala kakor je hotela.

Ko je bil Wol približno leto in pol star, smo dobili v Saskatoonu novega mladega vikarja, naravnost iz semenišča. Vikar se je čutil dolžnega, da napravi pri vsakem občanu nastopni obisk. Ko je prišel k nam, je bilo krasno poletno popoldne. Mati ga je povabila v salon in mladi mož je sedel na zofo, ki je bila z naslonom obrnjena proti odprtemu oknu.

Wol je tisto popoldne prebil z »mrvljinčenjem« — posebne vrste užitek, ki je obstojal v tem, da je razkopaval mravljišče in si pahljal mešanico prahu in gomaznečih mrvelj skozi našopirjeno perje. — Ob štirih je končal »kopel« in je dobre volje priletel domov, da bi pripovedoval materi o tem.

Do današnjega dne prisega moja mati, da ni pravočasno opazila Wola, da bi mogla opozoriti obiskovalca. Jaz pa sem prepričan, da ga je opazila, pač pa je tako otrpnila od groze, da ni spravila besedice iz sebe.

Sovin let je neslišen; Wol je pristal na prizidku okna lahko kot peresce. Trenutek je počakal, nato je opazil vabljiva ramena ter se brez ovinkov za-vihtel nanje.

Predmet njegove naklonjenosti je planil kvišku, ter je skakljal po sobi, kakor da bi ga pičila mušica. Wol je izgubil ravnotežje in njegovi krepplji so nehote zagrabili močnejše. Vikar je zatulil in pričel še bolj divje skakati okoli. Wol, osupel zaradi takega sprejema, je zasajal krepplje vedno globlje in nato — krivo je bilo samo njegovo začudenje in ogorčenje — je prvič in zadnjič pozabil, da je bil že dolgo sobočist.

Tri leta je trajalo — neglede na take priložnostne nerodnosti — naše globoko prijateljstvo z Wolom in Weepsom. Toda, kakor je pogosto z divjimi živalmi, ki jih izrgamo iz njihovega naravnega okolja, se je zgodilo tudi z Wolom in Weepsom: tragično sta končala svoje življenje. Ko smo se l. 1935 odselili, smo dali naše stare hišne tovariše v rejo nekemu znancu, ki je imel farmo kakih 300 kilometrov od Saskatoona. Skoraj leto dni smo dobivali o njih ugodna poročila; nato pa je ubogemu, nerodnemu Weepsu nekako uspelo, da se je obesil v mrežo svoje kletke, ki je bila iz močne žice. Nekaj tednov kasneje je Wol raztrgal mrežo in izginil.

Svoječasno sem bil obročkal oba mlada ptiča z aluminijastimi obročki biološkega nadzornega urada za kontrolo in od tam sem dobil nekega dne obvestilo, da so v Saskatoonu, aprila 1939, ustrelili veliko uharico, ki sem jo tam obročkal. Mož, ki je ustrelil uharico, je stanoval v isti hiši, v »Crescent-aveniji« kjer smo poprej stanovali mi skupaj z Wolom in Weepsom.«

Prevedel Peter Confidenti

Gozdni starešina

(A. Džafarov)

Radodarna jesen južnega Dagestana: zrak je prepojen z vonjem dehtečih jabolk in hrušk, kislosladkih nešpelj in zakavkaških sliv.

Ob tem bogatem času plodov se je spuščal z visokih stalnatih gora v sadovnjake »gozdni starešina«, kosmati, debeloglavi medved.

Tudi danes so pribežali na vas zasopli otroci: »Hitro, hitro! Na vrtu so trije medvedi... drevje lomijo.«

Otroci tega niso mogli razumeti. Jeseni »gozdni starešina« neusmiljeno lomi drevje, da bi se polakomnil plodov.

»Zakaj ne greste nad medvede« je spraševal lovec stari ovčar Medžid, ko je slišal sporočilo otrok. »Mar lovite samo zajce?« Niti slišati ni hotel o tem, da je lov na medvede v septembru strogo prepovedan. Tudi nam je prišepetavala vest, da moramo obsojati takšen zakon, ki ne ščiti sadovnjakov pred uničenjem.

»Mar naredite manj škode,« se ni mogel poto-lažiti stric Medžid, »če v februarju postrelijo samice in puste mladiče na milost in nemilost usodi?«

Naš neutrudni raziskovalec sledov Ramazan je podprl ovčarja: »Tako ne gre naprej,« je prepričevalno spregovoril v skupini lovcev. »Sklicali bomo okrajno posvetovanje, ali se bomo pritožili pa kar naravnost v Moskvo. Treba je spremeniti lovni čas.«

Ramazan je naš kolovodja. Brez njega nismo šli na noben lov nad kakšno veliko zver. Odrejal je, kdo bo šel nad merjasca, kdo pa nad »gozdnega starešino«. Vsakokrat pa, ko je bil Ramazan z nami, njegova vroča natura ni vzdržala — vedno je streljal prvi, ne da bi počakal na strele tovarišev, in ranjena zver je ušla, puščajoč krvave sledove.

»Že od nekaj nimam sreče,« je razburjeno govoril Ramazan, kakor da bi hotel zvaliti krivdo na nas. Mi pa smo vedeli, da tega ni kriva nesreča. Res pa je, da veliki zverini ena krogla ne zadostuje. Redkokdaj ena sama krogla podre medveda. Ramazan pa nas je prepričeval, da že zgolj njegova krogla zadostuje, kar mu seveda nismo verjeli.

Ne morem pozabiti, kako sva nekoč z Ramazanom in še dvema tovarišema prišla na sled tropu merjascev. Sodeč po svežih sledovih na zemlji, je krdelo odšlo na ležišče malo pred nami. Krenili smo vzdolž soteske, po kateri je divjala peneča se gorska rečica. Po njenem kamnitem koritu so prhali pred nami divji prašiči.

»Ustavili so se,« je razburjeno šepnil Ramazan in postavil prst na usta; »ne smete delati ropota. Ostanite tu, dokler se ne vrnem!«

Cakali smo. Gozd je šumel v mrzlem oktobru. Naenkrat se je razlegel strel, ki je odmeval od gora. Ramazan je spet prekršil naš dogovor. Kmalu se je pokazal, vznemirjen, s povešeno glavo.

»Spet nesreča,« je skrušeno zamrmral, »ni mi sojeno.«

Zvedeli smo, da je hodeč po sledovih merjascev, naletel na dremajočega medveda, ki zaradi šumenja gozdov ni slišal lovčevih korakov. Še kaki trije metri so delili lovca od medveda, ko se je ta leno postavil na zadnji nogi in odhlačal v goščavo.

Ko smo se vrnili domov, nismo pripovedovali vaščanom o brezplodnem lovu, saj bi glas o njem hitro odjeknil tudi v sosednji vasi. Posmehljivih obrazov sosedov pa nismo marali videti. In ravno tem sosedom, katerih podsmeha smo se tako bali, se je pripetila še bolj čudna dogodivščina. Lovci iz tiste vasi, ki se je imenovala Duršutul, so našli medvedji brlog. Pa kako da ne bi šli nad medveda! Ko so pri-

Foto M. Mikec

šli v brlog, so dvignili vrišč, da bi vznemirili in priklicali »gozdnega starešino« iz doma. Kakor vedno, je bil Ali tudi zdaj spredaj, drugi za njegovim hrbtom.

Kmalu se je zverina prikazala. Zaslišal se je strel in obstreljeni medved se je zapodil nad Alija. Da, napadel ga je in zgrabil z zobmi njegovo puško. Zgrabil jo je in jo... odnesel. Ko se je oddaljil za kakih petdeset metrov od lovcev, se je povzpел na grič, se ozrl na dolge obraze ljudi, na njihova odprta usta, vrgel puško in se skril.

»Še dobro, da ti ni »gozdni starešina« ukazal dvigniti roke,« so zbadali od tedaj junaka Alija.

Nekoč po tej zabavni prigodi smo se odpravili prav na tisti kraj, kjer je medved ukradel puško Durtušulcem. Z Ramazanovo pomočjo smo kmalu našli novi brlog. Vznemirjeni medved si dolgo ni upal ostati na istem mestu. Najbolj zanimivo pa je to, da se je takrat naš raziskovalec sledov zadržal in streljal obenem s tovariši. Tri krogle so zvalile težkega medveda.

»To je bil pa načelni strel!« je pohvalil sam sebe Ramazan, ne da bi pozabil pristaviti svojo priljubljeno besedico »načelni«. Vzel je nož in začel odirati žival. Tedaj smo pa zaslišali njegov razburjeni glas: »Nesojeni se je vrnil!«

Sklonili smo se nad ubitega medveda in zagledali star sled od krogle. Zraven je bila še ena taka rana. Ramazan se je nasmehnil in izvlekel dve krogli. Prepričeval nas je, da je ena krogla njegova. To nam je prišlo na misel, ko smo se spomnili, kako se je razburil Ramazan, ko so mu otroci povedali, da so videli tri medvede.

Drugi dan je bil Ramazan že navsezgodaj pri meni in kakor ni več mogel zadrževati svojega vznichenja, je vzkliknil: »Pri Alahu, pojdimo nočjo v gozd! Bi malo pogledali za »gozdnimi starešinami«. No, pojdimo!«

Črne oči mojega tovariša so bile polne ognja in prošnje. Prikimal sem, češ da soglašam. In ko so začele šele prve meglice legati na zemljo, smo se napotili v gozd. Pod nogami so se nam valile divje hruške. Pa tudi veje so bile preobložene z njimi.

»Načelno bom streljal!« je zabrundal Ramazan, široko korakajoč. »Če bi jaz naredil tako škodo, bi me gotovo kaznovali ali pa me vlekli po časopisju. A medved, prosim vas, naredi tako škodo, pa mu je vse odpuščeno. Zgodaj v zasedo! No, pojdimo za sedaj za lesko,« je predlagal Ramazan.

Ramazan je položil na kamen nekakšen zavoj, ki ga je prinesel od doma in zakorakali smo dalje. V gozdu je bilo precej hladno. Po mojem je jesenski gozd lepši od pomladnega: ob tem času je namesto belo-sneženega cvetja vse polno sočnih plodov. Drobní lešniki se hahljajo iz svojih nazobčanih

gnezdec. Oni se še skrivajo v zelenem listju, po vrsti pa so se pripognile do tal obtežene veje ogromnih debel laškega oreha. Še dalje naprej — na kraju jase je rubinasto-rdeča barva posipala pritlična drevesca drena. Prosto je razprostrla veje zakavkaška sliva. Koliko pa je bilo lesnik in hrušk in živordegega šipka! Vse to so plodovi radodarne jeseni.

Izza gora se je pokazal bakreni disk lune. Bil je ogromen, plaval je počasi in neopazno. Tišina! Vrnili smo se h kamnu, kjer je Ramazan pustil svoj zavoj. V njem je bila cunja, namočena v petroleju.

»Prevarili bomo 'starešino!'« je pojasnil Ramazan. »Vonj človeka medved hitro zavoha, petrolej pa mu vonj po človeku zabiše.«

Povzpeli smo se na ogromno suho deblo in se potuhnili v pričakovanju. Nekje za reko se je slišalo daljno brnenje traktorja. Poredkoma so prihajali dekliški glasovi in veseli glasovi fantov. Zadrdrala je mlatilnica, prižgale so se svetilke in vrgle pramene svetlobe. Tedaj se je prebudila sova in zategnjeno zaskovikala. Za hrbtom smo zaslišali ropot, težke udarce — odpadale so hruške.

»Pazi, ne streljaj v razburjenju,« sem šepnil Ramazanu.

Zelenkast sij lune je osvetljeval poljano. Nekaj je hušknilo izza grmovja. Ustavilo se je. Nato je kolebavo zbežalo čez pramen žarkov in senc. Hipoma se je ustavilo... in prhnilo v gozdno goščavo.

»Jazbec pohajkuje,« je zamrmral Ramazan. Naperili smo puške. Zdelo se je, da je bilo ono ne navadno težko. Napeto smo buljili na vse strani. Saj bi »starešina« prišel lahko neopazno, kakor se včasih priplazi k ovčji čredi, — držeč v šapah zelene vejice. Zanesljivo maskiranje!

Takoj sem se spomnil, kako sva se nekoč z ovrčarjem odpravila v gore. Bilo je jutro. Nepričakovano se je prikazala medvedka z mladičema. Stekla

sta nama naproti kakor kužka, ki iščeta, s kom bi se igrala. Kaj pa zdaj? Na mestu sva otrpnila. Mladiča pa vse bliže in bliže. In kdo naju je rešil? Starka sama! Začela je mladiča grabiti in odrivati proč, enega na desno, drugega na levo. Oba je pospravila s poti.

Moje spomine je prekinil rahel Ramazanov udarec. Proti hruškam se je majal »starešina«. Za njim so capljali medvedki. Zoprni zadah po petroleju je očitno vznemirjal enega od njih. Zdaj je vohal po travi, zdaj je dvigal kvišku svoj črni rilec. Toda vonja po človeku ni bilo; izgubil se je v vonju petroleja.

Ostali pa niso bili tako previdni. Z glavo nizko ob zemlji so tekli naravnost proti hruški. Eden je hitro splezal po deblu. Pa glej ga prebrisanca! Ko je izbral debelo vejo, se je postavil na zadnji taci, s prednjima pa je začel tresti obložene veje, popolnoma tako kot človek. Na zemljo so se gluho usipali sočni plodovi.

Ramazan mi je previdno stopil na nogo, češ, daj povelje za strel; a tega načelno nisem prenesel. Toda v katerega medveda naj pomerimo? Velikega bi težko prevrnila, težko če bi ga zadela v glavo. Tisti pa, ki je bil na drevesu, je bil dobro viden na ozadju neba. Jek dveh strelav se je zil v enega. Dva medveda, ki sta se prerivala pod hruško, sta zdirjala. Tretji pa, v katerega sva streljala, se ni zganil, kakor da bi bil prikovan k drevesu. Znova jek strelav in grmeč, zmagoslaven Ramazanov glas: »Ho-ho-hooo! Tako torej, golobček, si se nakradel?«

Medved je težko zgrmel na zemljo: štirje strelji so ga zadeli.

»No, zdaj načelno ne bo več delal nereda,« se je pošalil Ramazan, ko je ogledoval ubitega »starešino«.

Iz ruščine prevedel Lojze Fink

Ob trofeji

Janez Petek

Vreme, ki se je dober teden dni držalo zelo čmerkavo, se je tega dne v popoldanskih urah malo nasmehnilo in kazalo je, da bo soncu le uspelo pokukati izza oblakov nad dolino »suhe robe«.

Nisem več zdržal pri knjigah in pohajkovanju dopustnika v slabem vremenu.

Odločil sem se za daljši lovski pohod z lovskim tovarišem Stanetom.

Sedel je pri kebkah, za katere je zvesto skrbel z namenom, da jih jeseni spusti. Precej nerodno sem izbiral svoj že itak skromni besednjak, tako da niti ni vedel po kaj sem prišel. Ko me je povabil na kozareček brinjevega, je pogovor stekel pod spoštljivo pripravljenimi in razmeščenimi trofejami.

Pri ogledu mnogih in zanimivih trofej imaš nehotе vtis, da je tu človek, ljubitelj narave, gojitelj divjadi.

Ne vem ali je brinjevec ali pa vedno močnejše sonce pospešilo sklep, da greva na srnjaka v Ostri vrh, najvišjo točko naših gorskih pohodov. Tam še ni padel srnjak, odkar upravlja lovišče delovni človek, čeprav je med tem časom v lovišču padlo že mnogo srnjakov.

Daleč od doma sva bila, v osrčju vrhov Velike gore. Peš sva se napotila po stezah in vlakah, po katerih hodijo le gozdarji in lovci ter naša divjad. Jasa za Danskimi svinjaki. Ko stopiš v ta skrivnostni košček s praproto porasle ravnice, predel jelenjih rukališč in petelinjih rastišč, se nehote preseliš v drug svet.

Sedela sva in čakala. Neopazno je življenje okrog naju zamrlo in na zemljo je padal mrak. Gozd je postajal še bolj skrivnosten, čas premora, ko se dnevna žival spravlja k počitku, nočna pa vstaja in gre na pašo.

Med drevjem se je pokazala silhueta naše koče, doma, ki nudi prijetno zatočišče v tem divjem in odmaknjenem kraju. Večerja nama je teknila, da sva kmalu legla.

Zjutraj sva se rano pripravila za odhod v Ostri vrh. Takrat sva šele opazila, da nimava s seboj niti ure niti razsvetljave. Res, gozd naju je bil tako vzel vase, da nisva do sedaj pogrešila najosnovnejšega — ure in luči.

Dobro uro sva morala čakati, da se je začelo vsaj malo svitati, da sva lahko krenila po Stanetovih stezah, ki sva jih bolj tipala kot videla. Morda se imam prav njegovi partizanski večini in stezi zahvaliti za uspeh, kajti potem sem šele videl, kako spretno in skrito ima izpeljano to svojo stezo. Po bližnjici in za hrbtom divjadi sva šla proti Ostremu vrhu tako, da nisva divjadi vznemirjala na jutranji paši.

Kmalu sva se prithotapila na mesto; postalo je tudi svetleje. Jaz sem ostal, Stane pa je izbral čakališče malo dalje. Gozd je še počival, bilo je mirno in zdelo se mi je, da motim naravo s svojim dihanjem. Iz doline so se oglasili zvonovi Nove Štiffe, ki so prvi zmotili tihi mir tu zgoraj. Začela se je

oglašati taščica. Spomnil sem se petelina, ki spomladi v tem času kleplje.

Ozrem se. Roka hitreje stisne puško, kajti nedaleč opazim rdečerjavo liso, ki se urno bliža naravnost proti meni. Srna! Napetost popusti. »Le pojdi mirno — ne bom te motil.« Minilo je zopet nekaj napetih trenutkov, ko je iz smeri, kjer je sedel Stane zabokal srnjak. Čakam strela — nič. Gotovo ga ni hotel streljati.

Kmalu za tem sem zopet čutil srce v vratu, držal usta odprta, ker se mi je zdelo, da diham kot meh. Srnjak! Prišel je bliže, še bliže.

Šesterak, okrog pet let star, srednje močno rogovje. Morda te je škoda, a nisi najboljši v tem predelu. Gozdno tihoto je pretrgal rezek strel. Kakor rdeči rubini so padale krvave kaplje na jutranjo roso. Sonce je vzšlo.

Ne more papir posredovati tistih občutkov, ki sem jih doživel, ko mi je Stane podal vršiček in izrekel lovski blagor; bil sem srečen. Ko pa sem si zataknil okrvavljeno vejico, sem občutil grenkobo in boleost nad dejanjem, ki sem ga storil nad tako mogočno stvaritvijo narave. Kako majhen in šibek je človek ob takem občutku, v objemu narave, ki čuva našo divjad.

Zadnji grizljaj, spoštljivo lovsko obnašanje ob mrtvi divjadi je edino zadoščenje, ki ga lovec lahko izkaže živali za tako okrutnost, sebe pa malo potolaži. Saj se prav na tak in podoben način bije borba za obstanek življenja.

Teže, ki sem jo nosil proti lovski koči po vzpetinah in plazu, niti nisem čutil. Preveč lovskega blagra sem bil deležen. En sam lov s pravim lov-

cem in tovarišem mi je prinesel morda več duševnega razvedrila in užitka kot sicer tedni brezciljnega oddiha. Malo je lovec brez zavisti, lov in družba teh pa je prisrčna in naravna, taka kot zelena bratovščina mora biti.

Z lovskimi puškami nad okupatorja

Ko se je leta 1942 začel organizirati oborožen odpor na Pohorju proti okupatorju in domačimi izdajalci, je prišel k meni partizan pod imenom »Don«. Ko se mi je predstavil, me je prosil, če bi lahko podpiral partizane s hrano in orožjem. Z veseljem sem privolil, saj sem komaj čakal te priložnosti. Živeža sem imel dovolj, puške sem pa tudi obljubil. Na tihem sem si namreč mislil, da jih bom že kje iztaknil. Res sem imel srečo. Že takoj drugi dan sem imel dve vojaški puški, pri sosedu Črneju iz Frama. Municijo sem pa tudi dobil na ta način, da sem jo Nemcem na orožniški postaji na skrivaj izmikal. Kmalu nato so me nekateri domači fantje prosili, naj jim preskrbim pot v partizane. Zopet sem se obrnil na Dona, ki je odgovoril, da zelo rad sprejme fante, vendar le z orožjem. Vedel sem, da je na framski nemški orožniški postaji dovolj lovskih pušk, ki pa so bile v evidenci, ki jo je vodil tajnik, Slovenec. Vprašal sem ga, ako ima kaj lovskih pušk na zalogi. Pritrdil mi je, kajti bil je jezen, ker so mu Nemci jemali puške brez njegove vednosti. Rekel mi je, da zanje sploh noče več odgovarjati. Ves vesel sem se sredi noči odpravil po puške, (kot prejšnji najemnik teh sob, sem imel še vedno vse ključke) ter jih znosil z municijo vred na podstrešje kapelice, sredi vasi. Takoj nato sem obvestil partizane naj pridejo po lovske puške. Ob enem sem jim tudi obljubil, da jim bom dal načrt in ključke od postaje, da si bodo lahko sami vzeli kar potrebujejo. Kajti njihov glavni cilj so bili mitraljezi.

Sosed Anton Kozel je prišel povedat, da je klican v nemško vojsko ter me prosil, naj ga spr-

vim v partizane. Dal sem mu lovsko puško in nekaj municije ter mu rekel, naj si šteje v čast, kajti on je prvi Framčan, ki se je začel boriti za osvoboditev. Nekaj teh lovskih pušk sem oddal partizanom, druge so pa še ostale v že prej omenjeni kapelici. S partizani sem se dogovoril, da bom odpotoval za deset dni, med tem časom pa naj bi oni prišli na orožniško postajo in si vzeli kolikor orožja rabijo, vendar pod pogojem, da ne bi ubili kakega orožnika, ker so bili med njimi tudi Slovenci. In odšel sem na Dunaj. Vendar sem bil brzojavno poklican nazaj, češ da moram na pogreb neke sosede. Ob tej priložnosti so me Nemci aretirali. Na orožniško postajo so pripeljali štirinajstletnega partizančka (Vigec iz Ruš), ki je zaradi mučenja izdal mene in tudi druge tovariše. Vedel je tudi za načrt o napadu na framsko orožniško postajo. Vedel sem, da bom ustreljen, zato sem izrabil edini ugodni trenutek in pobegnil Nemcu, ki me je stražil. Za hišo teče potok, katerega struga je obzidana in globoka okrog osem metrov. Čez zid pa rastea srobot in bršljan. Pognal sem se v strugo in splezal pod bršljanom nazaj na zid, na katerem sem obvisel. Tako sem visel dve uri. Slišal sem, kako me je gestapo iskal. Vse so pretaknili, stopali celo po mojih rokah, prebadali z bajoneti grmovje. Niso me našli. Brž ko so se oddaljili, sem zbežal naravnost k sosedu Črneju in se skril med mlinske stroje. Od tam sem šel na hlev k Kirbiževim. Črneti sem poslal k peku Antonu Obravžu na Poljskavo s prošnjo, da naj mi posodi pekovski koš, pekovsko obleko in kolo. Tako sem se odpeljal iz Frama, preoblečen v peka in sem se na Smloniku pri Sernečevih priključil partizanom.

Tri leta pozneje po osvoboditvi, leta 1945 smo v Framu ustanavljali novo lovsko družino. Nismo pa imeli dovolj lovskih pušk. Spomnil sem se skritih pušk, ki sem jih takrat prinesel iz kapelice h kovaču Šternu v Framu in jih zakopal v seno. Šel sem jih iskat, vendar jih nisem našel. Vprašal sem domačega sina zanje in ta mi jih je z veseljem izročil. Vrnil sem jih lastnikom-lovcem. Ko sva s šolskim upraviteljem Grafenauerjem nesla eno teh pušk lastniku Mešku, sva se z njim takole pošalila: Rekla sva mu, da sem kupil zase puško v Mariboru, ki sem mu jo pokazal. On pa v zrak, češ, ta puška je moja, do smrti se bom tožil samo, da jo dobim nazaj. — Seveda se je umiril, ko sva mu povedala, da je to bila šala in sva mu izročila puško.

Ostala mi je še ena puška, ki je bila last nekega izdajalca slovenskega naroda. To puško sem sklenil obdržati, zato sem vtisnil vanjo svoje ime z besedami: zaplenjena Švabom leta 1942. Prijavil sem jo Notranjemu odseku v Slovenski Bistrici, tam so mi pa odvrnili, da je puška last narodne

inmovine in da jo moram takoj oddati. Ako jo pa hočem imeti, naj jo plačam. Oddal sem jo. Ko pa sem zbral denar, da bi jo odkupil, je bila že prodana.

Pred kratkim sem zopet videl tisto puško. Lovili smo v Lenartu v Slovenskih goricah, pa vidim, da nosi nek lovec to puško. Bil sem veselo presenečen za to naključje. Prosil sem sedanjega lastnika puške, naj mi jo proda ali pa zamenja za mojo. Ta mi je odgovoril, da je njegova puška izvrstna in da jo da le za kakšno brezpetelinko. Jaz pa imam le ubogo »dratarico« in zato je ostalo to vprašanje zaenkrat nerešeno.

Ta resničen dogodek je posvečen mlajšim lovcem, da bodo vedeli, s kakšnim orožjem se je boril slovenski narod in koliko težav so morali junaški borci prebresti, da so se dovoljno oborožili ter da so se lahko z vsemi silami borili proti nemškemu okupatorju.

Matija Pavlič, Fram 104

Solza

Menda ni na svetu tako lepih jas, bistrih počkov, visokih jelk in bukev, mračnih senc in položnih pobočij kot na tisti strani Krima, ki se spušča proti Gorjancem. Kadar pozna pomlad zavonja po razcvetelih travnikih in odpira raznobarvne lepoticke, ko zatrepeče sočna trava pod prvim zamahom kose, kadar se senožeti blešče v jutranji zori, okrašeni z milijardami briljantov, takrat človek v resnici občuti nadnaravni čar te pokrajine.

Prve dni julija sem se odpravil tja gor na rdečega srnjaka. Z menoj je bil lovski čuvaj, star izkušen lovec. Cesta, ki pelje v ta kot, še ni videla motornega vozila, le redkokdaj zaškriplje kmečki voz, ki spravlja les za kurjavo. Pozno zvečer sva bila na mestu. Drvarska polrazpadla kočja, že davno opuščena, naju je sprejela za nekaj ur. Pot v hrib utruji. V koči ni bilo ne mize, ne stola, še manj pa postelje. Pred dnevi je nekdo prespal noč na dehtečem senu, verjetno logar, čigar je senik v rebri. Po treh urah sva bila budna. Noči so hladne tu gori, rosa pa je debela kakor biseri na vratu dekleta. Še je bilo temno, ko sva lezla navkreber, proti jasi, na kateri naj bi plesal močan srnjak svoj ženitvovanjski ples. Za nama je ostal očak Krim, pred nama pa so prvi sončni žarki preganjali kapo z vrha Gorjancev. Daleč spodaj so megle pokrivalo doline, ceste in zeleno Krko.

Čuvaj me je peljal proti jasi sredi visokih jelk. Na robu se je bohotilo leščevje, iz katerega se je dvigala rahla meglica. Ptički so žvrgoleli, sprva zaspano, kmalu pa veselo, izzivajoče, z vseh strani. Nekje spodaj v dolini se je jezila šoja. Da naju ne bi opazila! Skrita za grmom, sva doživljala koncert bujenja narave. Tedaj naju je razburil topot, skoki po trdih gozdnih tleh. Krepkeje so mi prsti stisnili puško. Nekaj minut je bilo vse tiho. Morda sem se le motil? Kot senca se je v tem hipu izluščila iz grmovja — srna. Nemirno je odgrizovala cvet za cvetom, ne da bi se dosti sklanjala. Zdelo se mi je, kakor da so ptice umolknille... Tedaj je spreletel srnino vitko telo lahen drget. Ozrla se je nazaj in naglo skočila na jaso. Iz grmičevja pa je, kakor skobec na škrjanca, prihrumel srnjak z osivelo glavo in nizkim debelim rogovjem. Trikrat je gonil preplašeno mlado nevesto in nato dosegel, kar mu je narava narekovala. Čarobno je bilo to doživetje.

Srna se je zopet pasla. Srnjak jo je leno ovohaval in se nato pripravil, da bi se zleknil v nikdar

košeno travo. V tem hipu je spregovorila moja puška. Visok skok in krepko telo se je sprožilo v travo. Pristopil sem. Široko razprte oči padlega so me začudeno gledale. Zazrl sem se vanje. Zgovorno so mi pripovedovale o neprespanih nočeh, o letih, polnih zadovoljstva in bede, o ledenih zimah in vročih poletjih. Kolikokrat so prečkale te vitke mišičaste noge v skalo zagrizen potok, bežale pred zasledovalcem, se zaletavale v tekmece, se med prskom bojevale za prvenstvo.

In to naj bi bil konec? Gledal sem v oči, ki so steklenele. Nikoli več ne bodo gledale jutranje zarje. Tako majhnega sem se čutil spričo teh oči, ki sem jih zaprl jaz in ki so zdaj že gledale v večnost. Zgrabilo me je, ni me sram tega priznati. Solza mi je zdrsula po obrazu, zdrsula in padla na vejico, ki mi jo je s toplo čestitko ponudil stari čuvaj.

A. S. Pirc

Prihaja — na klic —

Foto R. Čenčič

Življenje na polju cvetoče rži

V nedeljo zjutraj ob treh sem se napotil s kolesom v lovišče. Lovišče naše družine je ravno kot miza, zato se lahko vozim po vseh poljskih poteh, kadar so suhe in to je navadno od spomladi do jeseni. Na vzhodu se je komaj začelo svetlikati, videlo se še nič ni, toda nekateri ptiči so se že oglašali.

Tema je hitro bledela, toda niti daljnogled še ni premagal razdalj. Končno sem dosegel najodročnejši, a obenem najbogatejši del lovišča. Tukaj žal lovski tatovi uganjajo svoj nečedni posel in pred tremi dnevi so kmetje našli v žitu s šibrami ustreljeno srno. Pri raztelesenju se je še ugotovilo, da je komaj kak dan prej polegla. Kje neki je žalostno končal njen mladič. Zverinstvo.

Naenkrat se je iz sivine izluščil kolesar, celo neko breme kot vreča, je bilo pred njim na kolesu. Kakih 200 m sva si stala nasproti na poljski poti. Daljnogled je pokazal, da je negibno obstal in se zaklonil ob rži, ki je že tako visoka, da niti s kolesa ne vidim čeznjo. Srce mi je burno vzkipelo, prepričan, da je pred menoj lovski tat. Če se obrne, ga ne bom dohitel. Skriti se več nisem mogel, saj me je tudi on opazil. Preteklo je nekaj minut čakanja — na kar se je začel bližati in tudi jaz sem nadaljeval pot proti njemu. Ločil naju je somrak. Kakorkoli je, vedel sem, da njegova vest ni čista, sicer ne bi obstal. Končno sva prišla tako blizu, da sem spoznal breme — zvez letvic, ki jih je verjetno nekje »sunil«.

Neprijazen odzdrav in nadaljeval sem pot po rosnih travnatih poljskih poteh. Sedaj sem že od vseh strani slišal hripavo petje in prhutanje fazanov, ki so z udarjanjem peruti napovedovali, da so pripravljene braniti svoje neveste. Sivina jih je še zakrivala, a jaz sem hitel h gozdličku, da bi ne zamudil srnjadi, ki se tod giblje. Povsod je vsakovrstne paše v izobilju. Tedaj se je že toliko zdanilo, da sem z daljnogledom lahko otipaval tudi oddaljenejše njive. Toda v morju sočnega zelenja, kjer je sivkasta rž vpletala svetlejšje lise, ni bilo srnjadi. Iz meglice nad ravnino se je dvigalo sonce, naokoli na žitnih bilkah, v grmovju, na skopo posejanem drevju, visoko v zraku, vsepovsod žgolenje ptičev. Na preoranih njivah, kjer ni rosne trave, čirikanje jerebic in hreščanje fazanov, vmes vreščanje srak, klinkanje postovk. Na nebu so se začeli odražati oblaki. V brezvetrju je miroval slehern list, ozračje napolnjeno z rahlim značilnim vonjem po cvetoči rži. Nikjer žive duše, vendar nešteto živih bitij od mrgolečega mrčesa na plodnih tleh do lebdečega škrjančka v višavah, vse zaposleno s skrbjo za življenje. Himna žitnega polja.

Toda vse to čuti samo lovec ali umetnik, tega ne čuti morilec srne, ki je komaj rodila, in ki bi bil verjetno sposoben ubiti človeka.

Poiskal sem odloženo kolo in nadaljeval pot. V visokem vrhu robinije najdem cel trnjevi grad sračjega para. Za šibre brezizgledno močna trdnjava. Zato brcnem ob deblo, sraka prne nad vrhove, gladko jo zgrešim. Še se bomo srečali.

Ko sem stopil nazaj na pot, sem zagledal vame strmeči trikotnik srnje glave, lanske mladice. Kot kip je stala ob poti. Sigurno jo je dvignil strel s posteljice. Lep čas se gledava. Premaknem se in tudi ona se skriva v grmovju.

Počasi sem se vozil med njivami. Na krompiriščih ali koruziščih, kjer je šele malo zelenja, čepe

Foto H. Robl

fazani in jerebice. Zlasti jerebice se kot zaspanci nasršenega perja suše na soncu, ki že prijetno greje. Daljnogled mi jih močno približa. Negibne so, vendar so glavice tako obrnjene, da me imajo pod nadzorstvom. Poleg dveh jerebic se mota nekaj manjšega, kar se izkaže za prepelico. Ta se je brezskrbno pretegovala na tleh in nastavljala razprte peruti toplim sončnim žarkom. Ali je bila res neoprezna ali pa je izkoriščala jerebičjo stražo.

Videl sem mnogo že lepih letošnjih zajčkov, ki korajžno beže kakih sto korakov, nato pa zvedavo stegujejo glavo iz trave in ocenjujejo situacijo, če je treba še bežati. Ob lisičinah dokazujejo sledovi, da mlade še niso spoznale varljivosti tega sveta.

Obiskal sem še lisičino v rži sredi njive. Pred dobrim tednom je Ivan dve uri opazoval prešerno igro šestih lisičk in potrpežljivo čakal na samico. Po dolgem čakanju je njegova pozornost popustila in v tem trenutku so smuknili v rov stara in mladež. Naslednji popoldan smo hoteli s psom likvidirati nezaželeno družino. Ostanki okrog rova so dokazovali, da vrši lisica tudi drug posel, kot samo toliko poudarjeno sanitarno delo. Tačke zajčkov, sveži ostanki in perje jerebic ter fazank so še razzarili našo vnmemo. Toda terijer v rovu ni opravičil ostrosti, ki jo kaže na planem.

Njegovo lajanje in renčanje v rovu nam je dalo slutiti, da je mati doma. Izkopali smo dva jaška in ko smo mislili, da smo prišli do lisice, ker je bil konec rova, sta se pojavili dve glavi — per in lisička sta mirno lezla iz rova kot dva prijatelja. Lisičko smo djali v vrečo; potrebna je za vajo jamarjev. Blisk bi nam prihranil dve uri dela, če bi bil lisičko zadavil in ne bi delal nepotrebne ropota v rovu. Jamar mora mladiče v rovu zadaviti in prinesti. Ostalih pet mladičev ni bilo več v rovu, pa tudi ne v bližnjih rovih. Zato smo dali Ivanu nasvet, naj drugi ne čaka na staro. Lisica je rov deloma spet odkopala; iskala je pogrešanega mladiča. A sedaj je rov mrtev in le poteptana rž in sosednja pšenica pričata, kje je zvitorepka spet enkrat nadmodrila lovca.

Vračal sem se, ko se je sonce že močno dvignilo nad meglice na obzorju in z zlatimi prameni obžarjalo bujno žitno polje.

Lepo je plavo morje, lepe so mogočne planine, a za mene je najlepša blagostanje obetajoča ravan, ki jo znam gledati, omamljen od vonja cvetočih rži.

Ludvik Marič

PIKICA IN MIKI

Kdo od Trbovelčanov ne pozna dolgoletnega člana naše LD Zadobovškovega Martina. Več kot 35 let je kmetoval na velikem posestvu v Knezdolu pod Partizanskim vrhom, kjer Martin uživa »blaženi mir« s sinom Frančetom, snaho in vnukinjo Milico, ki so poznani kot izredni ljubitelji divjadi in narave.

Milica in srna Pikica — 1958

Tu se pričinja zgodba srne Pikice in srnjaka Mikita.

Leta 1956 je k Martinu prinesla Š. A. nekaj dni staro srnico. Brez nesrečno končane matere bi je bilo v deževnem vremenu konec. Z velikim veseljem so jo sprejeli in kljub delu na kmetiji so posvetili vso skrb neboljnim Pikici, kakor so srnico krstili. Skraja je bilo kar precej sitnosti. Dojili so jo z mlekom, ko otroka. Nekajkrat je močno zbolela, vendar so jo vedno pozdravili in Martin je storil vse za njeno udobje. Pred hišo je ogradil prostor 4 × 3 m, v katerem je postavil odprto stajico in jasli s koritom. Vrata staje so bila vedno odprta, tako da je Pikica imela popolno prostost.

Spomladi leta 1957 pa je Martin našel izgubljenega srnjačka v potoku, nedaleč od domačije. Prinesel ga je domov misleč, da bo pozneje na ta način prišel do naraščaja. Srnjačka so krstili za Mikita. Tudi ta je bil deležen enake nege in mleka ni primanjkovalo. Kaj hitro je bilo sklenjeno trdno prijateljstvo z mladim resastim jamarjem Agom. Ta je pozneje postal skrben varuh srnice in srnjačka. Z velikim zanimanjem smo opazovali njuno obnašanje, spretnost, prikrivanje pred nepoklicanimi in vse podedovane lastnosti te divjadi.

Ko se je pričel leta 1957 v mesecu juliju prsk, je Pikica postajala vse bolj nemirna. Tedaj se je oddaljila v bližnji gozdič. Z mrakom pa se je vrnila in naslednje dni tudi. Neko jutro je Martin, ki rano vstaja, čeprav je sredi sedmega križa, začudeno gledal »rdečega ženina«, ki ga je ponoči Pikica pripeljala. Moč ljubezni je premagala strah pred ljudmi, da je srnjak pozabil na previdnost in sledil

Pikici v stajo, ki je le 3 metre od hiše. Srnjačka Mikita je ženin spodil iz ograde. Martinu, ki je gledal skozi okno ta prizor je šinilo v glavo, da se je prikrito zmuznil do staje in zaprl vrata ograje. Le za hip se je šesterak zastrel v Martina, nato pa se z elegantnim skokom pognal čez 2 m visoko ograjo. Takoj za njim mu je sledila Pikica. Martinu je bilo žal, ker se je bal, da bo zgubil srno za vedno. Zanimivo pri tem je, da srnjaka »ženina« ni motil zvonček na vratu Pikice. Skrivnostno zvonjenje malega zvončka, predvsem v mraku, je bila za marsikoga uganka, nam lovcem, ki smo to vedeli, je pa zaigralo srce, če smo začuli v gozdu to zvenkljanje. Čez 18 dni se je Piki vsa plaha in nekam zresnjena zopet približala domačiji. Nad hišo je obstala in opazovala. Ko sta snaha in njena hči Milica spoznali in jo jeli klicati, se je počasi približala. Vsi so bili veseli njene vrnitve in s srnjačkom Mikitom in psom Agom je bilo obnovljeno prijateljstvo. Celo z muco je prišlo do ljubkovanj. Najbolj pa sta se med seboj navezali Pikica in hčerkica Milica. To prijateljstvo je trdno še danes, po štirih letih.

Medtem, ko je Pikica postajala vse resnejša, pa je srnjak Miki delal Martinu vse večje skrbi. Nevljudno je sprejemal Martinove goste. Predvsem je rad napadel otroke, ki so hodili k Zadobovškovem po mleko. Ljudem, ki so nosili v rokah kanglje, je prav rad ponagajal. Po njivah je delal očitno škodo. Razkopaval je z nogami in objestno trgjal fižol s prekel. Ko ga je jeseni 1957 zasačil Martin pri takem početju na njivi, mu je kriče žugal. Komaj pa se je obrnil, se mu je Miki pošteno zagnal v zadnjico. Seveda mu je Martin hitro vrnil — milo za drago s čevljem v okence, češ poberi se goščar. Tej brci je srnjak tako zameril, da jo je takoj pobral ter zapustil Martina in domačijo. Nekaj dni se je še kazal od daleč, se oziral proti hiši, ker pa ga niso klicali — morda je želel, da se mu oprostite — je za vedno zginil. S tem pa še ni bilo konec Mikijevih podvigov. Poleti 1958 je šla M. A. na svojo njivico, ki jo ima nad Gaberskim. Ko se je približala gredi, jo je iz te pozdravil srnjak. Kričanje nanj ni pomagalo, še bolj je kopal s sprednjima nogama. Zgrabila je prgišče

Pikica s svojimi mladiči — 1958

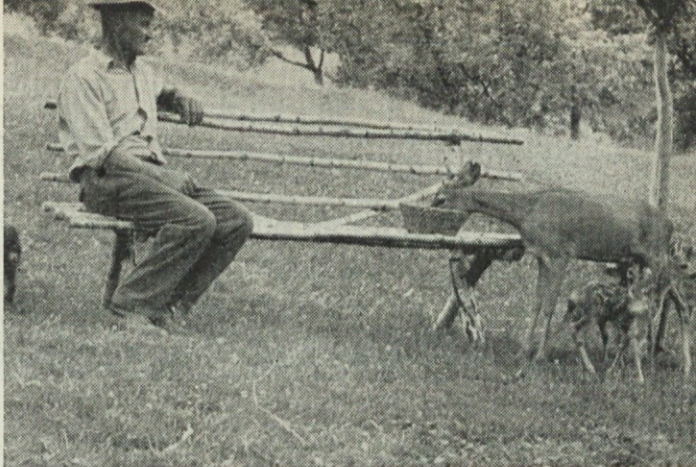
prsti in jo vrgla vanj. Miki — tako smo pozneje ugotovili — se ji je jel sklonjen približevati. Zadnji hip je spulila fiziološko in ga mahnila po glavi. Sele ta opomin je zalegel, da se je pihajoč umaknil v praprot. Ni se še raznesla ta novica o Mikitu, ko je skuhal že drugo. Miki je v jutranji uri napadel Ohačevega fanta, ko je ta, v šolo gredoč, nesel v kanglji mleko in ga je pošteno obdelal. S konicami rogov je fantu prepral stegno kar precej globoko in na dolgo, da je moral v bolnico. S tem si je pri lovcih podpisal smrtno obsodbo.

Spomladi 1958 pa nas je presenetila vesela vest. Pikica je polegla tri mladiče, dva srnjačka in srnico. Tistega dne smo imeli ravno posvet pri koči na Podmejskem sedlu. Martin je bil nekam nestrpen, vedno se je presedal, videlo se je, da ga nekaj teži. Naposled pa je le prišel z besedo na dan: »Moram domov, prosim, da me oprostite, s srno ni nekaj v redu, sinoči je legla in jela vzdihovati. Nekaj bo.« Odkuril jo je v dolino. Popoldan smo že zvedeli, da je pomladek številen in zdrav. Srni je bilo treba izdatno pomagati in poleg snahe je igral babico tudi naš Martin. Pikica je močno oslabela, vendar sta jo skrbna nega in dobra krma hitro postavili na noge. Ves rod je bil zdrav in živahen.

Številna družinica se je pasla po bližnjih njivah. Seveda je prišlo do malih nevšečnosti s sosedi. Srnini družinici se ni dalo dopovedati naj ne hodi v škodo k sosedom. Te pa je Martin z dobro voljo in potrebnim humorjem pri sosedih uredil.

Ob prsku 1958 je nad domačijo prihajal lep srnjak in vabil. Pikica je zapustila naraščaj. Odšla je na ženitovanje. To pot se je zadržala zdoma le 7 dni. Zadnji dan ženitovanja je srnjak prišel s srno blizu hiše in speljal s seboj enega od srnjačkov. Pri Pikici je ostal par. Pozimi je srnjač prejela iz dobrih rok vseh domačih dovolj močnih krmil, koruze, sadja, korenja itd. Po zelenje pa je srnjač hodila v robidovje, nedaleč od domačije. Pravcati rejenci so postali.

Spomladi 1958 je Pikica povrgla dva mladiča — par. Zdaj pa se je začelo ljubosumje. Piki ni več trpela ob sebi prvega legla. Predvsem ni trpela srnice, medtem ko je srnjačku še nekaj dni priza-našala. Naposled pa sta morala zapustiti dom in se podati na »tuje«. Naselila sta se blizu domačije. Domov ju ni več, vendar pa jih večkrat vidimo v poseki na rebrih onstran domačije.

Martin krmi Pikico — 1958

Drugo leglo je Miki skrbno odgojila. Ne vemo, kaj bo z njim spomladi. Verjetno bo tudi ta naraščaj odpodila, takoj ko bo imela skrb za tretji rod, ki ga nestrpno pričakujemo.

V tem času se je morala Pikica z mladiči večkrat braniti pred nadležnimi klatečimi se psi. Seveda je Martin marsikaterega poslal v večna lovišča. Vedno pa ni bil doma, ali pa ni utegnil, da posveti z dvocevko. V takem primeru se je Pikica zatekla z mladiči domov. Včasih jih je skrila v žitu ali koruzi in psa speljala za seboj. Ko je nekaj časa kazala svoje sposobnosti, je v teku pribežala domov, čisto kar v kuhinjo. Nekoč je pred gonečim psom pritekla skozi kuhinjo v spalnico, kjer je poiskala zaščite pri snahi.

Srna Piki se ne pusti prijematj ljudem, razen snahi, vnukinji Milici in Martinu. Prav tako ne jemlje hrane od nikogar drugega.

Dobro Martinovo srce ni le rešilo pogina male srnice Pikice, temveč je obogatilo naše lovišče do sedaj kar s petimi prirastki. Letos zopet pričakujemo naraščaj.

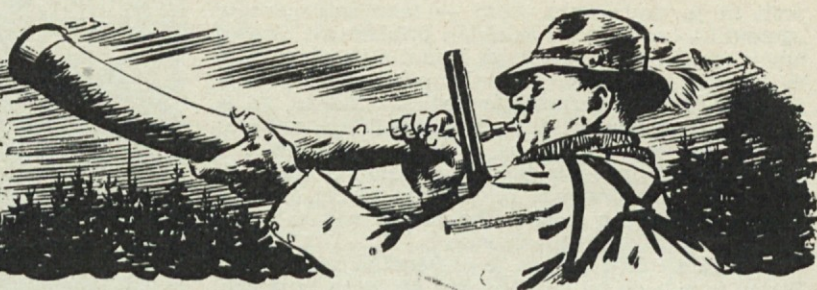
Martin obsoja odvzemanje mladičev, a je vedno pripravljen pomagati neobglenim siroticam. Za to plemenito delo in skrb ter za vse nevšečnosti pri vzreji številne družinice, ki nam jo je dala srna Pikica, smo mu člani LD Trbovlje od srca hvaležni.

Ivan Sovre

Milica in mladiči — 1958

IZ LOVSKEGA OPRTNIKA

Kotorne

(skalne jerebice, kamenice)

Že več let opazujem kotorne na obronku travnih rebri našega lovišča LD — Col. Pred nekaj desetletji so tod živele močne kite kotorn, ki so krasile to skalovito kraško lovišče. Pred leti pa je ta plemenita kuretina skoraj da izginila. Že več let ima naša družina to pernato divjad popolnoma zaščiteno, stalež se pa kljub skrbi ne zveča. Prevladuje mnenje članov, da je vzrok še vedno nekaka kokošja kuga, ki se je pojavila že pred vojno. Po mojem mnenju je stvar malo drugačna. Mnenja sem, da kuge ni več, pač pa »mačja kuga«.

V aprilskem jutru 1959 sem na strmem pobočju za hišo zaslišal ostre škripajoče klice kotorn. Previdno začnem zalezovati, ko zagledam nenavaden prizor. Obe jerebici, verjetno samica in samec, sta strahovito preganjali velikega domačega mačka s silnim škripanjem in frfotanjem, tako da se je maček le moral umikati. Vsak mačji skok je bil zaman, tako sta se kotorni spretno umikali in ponovno zaganjali vanj, da sem bil ves ganjen nad hrabrim parom. Pri priči sem mačku prisegel smrt, toda na žalost sem bil tedaj brez puške. Ko sem se hotel še malo približati, me je vsa trojica opazila, maček pa jo je pobral proti sosedu. Preiskal sem bližnjo okolico in kmalu sem našel v gnezdu na zemlji 10 rjavočrtanih jajc. Lepega lovskega doživetja sem bil zelo vesel. Takoj pa sem se odločil, da pokončam mačka, preden bo skušal uničiti skromno gnezdece. Popoldne, ko sem se vrnil iz službe, sem bil takoj z naperjeno puško v bližini gnezdišča.

Priložnost, da izpolnim dano obljubo, se mi je nudila šele ob večernem mraku. Zagledal sem mačka, ki se je plazil proti gnezdu in kokoška v gnezdu je že dvignila glavo, da odleti. Strel je vrgel roparja po travni rebri in tudi jerebica je od presenečenja odletela. Še isti večer sem slišal

precej vročih, češ, da streljam mačke in to blizu hiš. Ko pa sem jim vse raztomalčil, so mi dali prav in jeza se je poglela Nekaj dni za tem se odpravim na kraj, kakih 500 metrov od prvega dogodka, kjer je bila druga družina. Ko dospem pod skalne rebri, se bliskovito dvigne ena in nato še druga kotorna ter odprhne kakor veter. Ko pregledam okolico, kjer ponavadi gnezdi, sem kmalu odkril pod pečino razdejano gnezdo in uničen zarod, da me je zazeblo. Prva misel mi je bil maček. Ves potr sem se vračal proti domu. Večkrat sem še obiskal travne rebri in obronke pašnikov, pa sem na žalost le spodil prav redke pare teh prelepih kokošk.

Čez nekaj mesecev sem bil ob popisovanju pri kmetu, ki stanuje v bližini obronkov, kjer biva jo kotorne in v pogovoru sva prišla tudi na lov in posebej na kotorne. Gospodar H. A. mi je na moje presenečenje povedal, da je domači maček spomladi uničil celo gnezdo kotorn in prinesel celo dve domov. Prepričal sem ga, da je treba takega roparja ustreliti. Končno mi je to dovolil in pristavil, da ga lahko ustrelim, ker maček pride le redkokdaj domov. Ker okrog hiš res ni priložljivo streljati, se zagovarjati pred gospodinjami in celo pred sodiščem, sem se odločil za ampule. Že v letnem času sem polagal vabo po vsem grebenu, kjer se zadržujejo kotorne in v jeseni znosil vso zajčjo drobovino in drugo mrhovino na te kraje. Vsa vaba je bila sproti pospravljena. Ugotovil sem sledove lisic, mačk in celo kune. Težko sem čakal na ampule in sem po prejemu takoj nastavil 25 pilul. Tretji dan po položitvi ampul sem dobil dva mačka, dva dni kasneje še enega in eno lisico, nato še eno lisico, do konca sezone pa mislim, da bo še večje število.

To sem napisal, da bi lovce opozoril na našo najlepšo divjo kuro, ki zasluži, da jo čimbolj varujemo.

Jože Deoto, starešina LD
Col, februarja 1960.

Koklja in pol

Koklja sicer ni lovna divjad, niti tedaj ne, ko gre ljubica v »Rim«, vendar se spleča čitati o naši koklji.

V letu 1957 je bilo nezgodno valjenje piščancev. Ena je izvalila le enega, druga osem. Enega samega piščanca nismo hoteli pustiti koklji, druga pa ga ni hotela sprejeti. Zato smo ga imeli v kuhinji. Ker pa je bil preveč siten, sem nagovoril ženo, da ga je poskusila podložiti tretji koklji, ki jo je imela že nekaj dni zaprto. Obnašanje koklje in piščanca je bilo nadvse zabavno. Piščanec ni poznal koklje in se ni hotel zariti pod njo, pa je koklja, čepeč drsala k piščancu ter si ga s kljunom potiskala pod sebe. Po nekaj dneh skrbnega kokljinega materinstva sta se sprizajnila. Kmalu zatem sem hotel v ženini odsotnosti nakrmiti drugo družinico. Vse moje prizadevanje, da bi spravil kokljo s piščanci s trave vsaj tri metre daleč na čistino, kjer sem natrosil zrnja, je bilo brezuspešno. Končno sem se razjezil in sem zagnal klobuk v kokljo. (Kdor se ne ve, da je klobuk razen kragulja najučinkovitejše sredstvo za preplašenje kokoši, naj poskusi). Tedaj je koklja kar po zraku zbežala, piščanci pa so se tudi razpršili in čivkali. Koklja, ki je imela samo enega piščanca in bila v bližini, je na čivkanje pritekla ter kmalu zvalila večino piščancev s seboj. Začudil sem se njeni ljubezni do zaroda ter ji dodal še preostale tri kebkce.

Samo zaradi odlike pri vzgoji zaroda smo pustili to kokljo pri življenju še za leto 1958. Toda vse leto 1958 in vse do julija 1959 ta kokoš ni hotela kokati ter je s kratkimi presledki ves ta čas nesla jajca. Seveda si je s tem zopet podaljšala življenje. Julija 1959 pa je začela kokati in žena jo je podveznila ter obsodila na smrt, takoj ko se bo malo popravila.

Pri žetvi pšenice sredi julija je našel traktorist 8 fazanjih jajc. Prinesli so mi jih ter smo jih poskusno podložili že nekaj dni

podveznjeni in izčrpani naši nekdanji odlični koklji. Kokoš je takoj obsedela ter 3. avgusta (drugo fazanje gnezdo) izvalila 6 fazančkov (dve jajci sta bila klopotca). Kokljo s fazančki smo djali v kurnik (voljero) z žično ograjo 2 x 2 m, urejeno nalašč za mlade fazane. V pregradi v kotu, kamor koklja ni mogla, smo krmili fazančke 14 dni samo z umetno hrano, vse pa spuščali dnevno ven. In učinek? Fazančki so uspeli, da so bili konec oktobra razviti kakor junija izvaljeni. Koklja jih je pripeljala dnevno dvakrat v voljero, kjer so tudi spali. Vodila jih je do 6. decembra, torej polne 4 mesece in je medtem že znesla nekaj jajc.

Omenim še eno značilnost te koklje.

Voljera je komaj 10 m od kuhinjskega okna ter jo osvetljuje luč iz kuhinje. 22. oktobra je ob 19. uri zagnala koklja strahovit vrišč. Ko smo pritekli ven, smo našli voljero odprto in manjkal je en fazan in ena fazanka. (Fazan se je čez dva dni vrnil. Najbrž je tatu ušel). Ko bi koklja tako ne vreščala, kakor baje nekdanj rimske gosi, bi tat gotovo pokradel vse fazane.

Še po 6. decembru so se fazani družili s svojo krušno materjo in kokoš jim je še od časa do časa sramežljivo ponudila žuželko v kljuno.

Ta koklja si je podaljšala življenje še za eno leto in ji želim, da bi zopet izvalila družinico fazanov, ker ima naša lovska družina v načrtu, da bo dala valiti vsaj 100 fazanjih jajc domačega pridelka. (Imamo 5 fazank v voljeri, za katere upamo, da ne bo zgube do pomladi).

Ivan Dolinar

Čateški jeleni

Tam pri Čatežu, kjer se zelena Krka zliva v Savo, se konča veriga Gorjancev, ima poleg druge divjadi, zavetje precej številna družina jelenjadi. Ni mi znano, kje in koliko se zadržuje jelenjad drugje v Gorjancih, je pa gotovo, da naši »čateški jeleni« potekajo od kočevskih, ki so se za boljšo pašo pomikali vse dalje in dalje.

Starejši lovci vedo povedati, da so že prej včasih sledili in nekateri celo videli jelena. Zdaj je kolonija jelenjadi pri nas že stalna in po vsem se vidi, da ji okolje ugaja.

Leta 1958 je Jože Tomše, član naše družine, uplenil prvega jelena na tem področju. Bil je lep dvanajsterak. Rogovje je ocenjeno skoraj na polnih 184 točk, čist pa

je tehtal 202 kg. Septembra meseca lani je padel drugi jelen, spet dvanajsterak. Uplenitelj Stanko Lorber, se je pošteno potrudil, da je prišel do trofeje. Jelen je čist tehtal 230 kg. Vsa jelenjad, ki se zadržuje pri nas, je izredno močna, kar je vsekakor posledica ugodne prehrane.

Lovci smo vedeli, da se ta velika divjad tako dobro počuti pri nas, a je vprašanje, do kakšnega staleža lahko gremo. Škoda, ki jo jelenjad že pri sedanjem številnem stanju povzroča, je občutna. Čudno ni, če pomislimo, kako stvar izgleda, kadar se tak orjak spravi, recimo, v mlad vinograd. Žal je pač tako, da moramo vsak užitek v življenju na ta ali na oni način plačati, ali pa nam ga kaj greni. In nam lovcem Čateške družine, ki uživamo ob lepem razvoju naše jelenjadi in lepih trofejah, grene veselje precejšnja negotovanja kmetov, ki jim »naša čredica« le malo preveč premikasti sadove njihovega dela.

P. Merhar
LD Čatež ob Savi

Veliki petelin in strah

Že od mladih let sem bil navdušen samohodec, kot planinec ali kot lovec. Največje veselje mi je bilo zaslišavanje velikega petelina v popolnoma neznanih predelih. Na ta način sem odkril nekaj rastišč, o čemer se lovcem niti sanjalo ni.

Tako sem nekoč v krasni aprilski noči šel na Veliko planino, 1200 m, ki leži na bivši kranjsko štajerski meji v Zasavju.

Pri senenih svislih, ki me tudi spominjajo na doživljaj, ki ga bom opisal nazadnje, sem se nekoliko oddahnil in okrepčal za zadnji del poti, zelo strm planinski travnik, brez poti. Ob 2. uri po polnoči sem bil na vrhu. Po kratkem počitku stopim s planine v star bukov gozd, pomešan z jelko in smreko, brez poti. Previdno se premikam, postajajoč na vsakih nekaj korakov in napeto poslušam. Nič in zopet nič. V živčni napetosti, da bi zaslišal — telek, telek, se nenadoma pred menoj odpre pekel, neznanski trušč in ropot. Od strahu sem otrpnil, telo mi je postalo mrzlo, menda mi je zastala vsa kri po žilah. Danes bi me z mojimi sedmimi križi zadela kap.

Precej časa je preteklo, da sem ugotovil, da je v majhni kotanji spal tropič ovc. Niso me prej začutile, da sem skoraj stopil nanje. Tedaj pa so s strašnimi glasovi planile pokonci in se razbežale. Da je bil hrup še strašljivejši, so

imele nekatere zvonce. Zaslišavanja petelina je bilo seveda konec. In na planini sem po tem strašljivem dogodku občudoval porajajoče se pomladansko jutro.

Nekaj let pozneje sva s prijateljem D. napravila isto lovsko pot in z istim namenom. Prijavila sva se graščinskemu oskrbniku D., ki nama je napol v šali dejal, da pride za nama. Ko se odpravljava, se nenadoma pojavi lovski čuvaj J., močno vinjen, in na vsak način hoče z nama. Okoli 23. ure vsi trije odrinemo v temno noč in J. je spotoma našel vsako skalo in korenino. Ko sva videla, da tako ne moreva, stopiva v bližnje svisli, češ da je časa dovolj in da v senu malo podremoljemo. Ko čuvaj zasmrči, mu skrijeva puško v seno (tam je bilo znano zbirališče divjih lovcev) in odrineva.

Kmalu sva zaslišala petelina in ker nisva imela namena streljati, sva samo poslušala.

Ob povratku že od daleč zapaziva na rosnih travah, da je nekdo hodil okoli svisli. Mislila sva, da se je J. zbudil in užaljen krenil v dolino. Kako sva bila začudena, ko ga najdeva še vedno spečega na senu. Puško smo potegnili iz sena in odrinili v dolino. Kdo je hodil okoli svisli, nam je ostala uganka, ker J. ni slišal nič. V bližini graščine pride naproti oskrbnik D. in hiti pripovedovati, da je bil on tudi »gori«, da je v svislih našel spečega človeka, najbrž divjega lovca, mogoče da jih je bilo še več, zato jo je urno pobral domov.

Seveda jih je na račun tega, da je bežal pred svojim lovskim čuvajem, moral precej požreti. Konec je bil tak, da smo bili nazadnje vsi precej podobni čuvaju od preteklega večera.

Alojz Kovač, Celje

Domače živali hitro podivjajo

Lani smo brali v časopisih o ovci, ki se je priključila gamsjemu tropu in že po nekaj dneh prevzela njihove življenjske navade. Preobrazba od domače do divje živali se izvrši mimogrede, neopazno. Zelo hitro podivjajo pavi. Teharski Majdič jih je imel pet, šest na svojem dvorišču. Ko je bil nekoč več mesecev odsoten, so pave zanemarili pri hrani. Nato so se razen dveh preselili v bližnje gozdove in si tam in po njihah iskali hrano. Domov se niso vrnili in tudi ujeti se niso dali. Noči so prespali na drevju. Šele ostra zima in sneg sta tujce prignala k hišam. Rade podivjajo

pegatke, ki jih v Vojvodini goje zaradi okusnega in obilnega mesa. Često se zgodi, da se pridružijo fazanom. Jerebicam in fazanom se rade priključijo tudi pritlikave kokoši, zlasti če so valile jajca poljske perjadi.

Zanimivo je, da kože redko podivjajo, čeprav se rade družijo s kozorogi. Pri Sv. Ani so opazovali, da je kozorog zaskočil domačo kozo. Baj je bil tudi naraščaj. Bolj pogosto se sliši o ovcah, da so ušle in se pridružile divjadi. V Savinjskih Alpah se je domača ovca dolgo časa potepala z gamsjim tropom. Ob neki priložnosti so jo odstrelili. Tudi govedo podivja. V nemškem lovskem časopisu »Die Pirsch« poročajo o kravi, ki je na poti v klavnico ušla in zaživela na lastno pest. Štiri tedne so jo iskali, našli pa je niso, ker se je skrivala v gozdovih in izstopala na pašo le v temnih nočeh. Ko so jalovico končno odstrelili, je bila kljub obilni paši mršava, dlaka pa brez sijaja in zanemarjena. Meso je imelo temnordečo barvo in bilo žilavo.

Domači kunci morda najhitreje podivjajo. Na Hvaru je lastnik vile Banič gojil kunce zaradi mesa. Ko je bil čez zimo odsoten, jih je izpustil. Spomladi so se že marljivo množili in si našli v kraškem področju udobne rove. Od takrat so dosegljivi le s puško. Podoben primer so zabeležili v Čilipih pri Cavtatu v Južni Dalmaciji. Upokojeni pomorski kapitan je gojil raznobarvne kunce. Ko je umrl, so jih nasledniki izpustili. Prej beli, črni in lisasti so dobili že v tretji četrti generaciji enotno rjavo-sivkasto barvo in vse ostale značilnosti divjih kuncev. Danes so lovna divjad.

Nasprotno pa je zelo težko, če je sploh mogoče, udomaćiti divjad tako daleč, da bi se privrženec in pokornost človeku ohranila tudi pri potomcih.

ASP

Ne požigajte meja!

Vsake pomladi požigajo kmetovalci in tudi vrtičkarji suho travo na mejah njiv z hamenom, da se na ta način brez večjega truda znebe plevela. Otroci posnemajo odrasle in požigajo iz veselja do ognja. Eno in drugo ne opravičuje škode, ki tako nastane. Požar ne uniči le plevela, marveč tudi grmičevje, ki se je zaraslo na mejah. S tem zgube čebele bogato pašo. Najhujše pa je, da požiganje meja uniči nešteto drobnega živalstva (žuželk, bub, ličink, črvov, polžev ipd.), ki bi bila prva hrana vračajočim se pticam selivkam. Koristni slepci in

martinčki zgore. Koliko mladih zajčkov prvega ali drugega legla propade v ognju, če se ne rešijo pravočasno. Tudi koristni ježi postanejo žrtve požara. Pticom, ki na tleh gnezdi, uniči ogenj udobna in varna gnezdišča. To so predvsem ptice pevke, pa tudi fazani in jerebice. Valečim samicam uniči požar z gnezdom tudi jajca.

Opozarjamo prijatelje narave, naj požiganje meja med njivami opuste. To zahteva že čut humanosti.

A.

Trofeje rešitelj

Da mi bodo nagačene ujede in druge eksotične ptice nekoč reševale življenje, se niti kot star lovec nisem nadejal. Roparje vseh vrst sem pač trebil v lovišču zaradi varstva ptic pevki in zaradi koristne divjadi. Najlepše uspehe sem dosegal pozimi na krmiščih. Zavit v bel plašč, ki sem ga uporabljal pri vpadanju rac, mi je uspelo prevarati marsikaterega kragulja. Zbirka ujed in drugih redkih ptičev mi je dolga leta krasila stene verande in hodnik, dokler mi okupator ni odvzel lovišča in zaplenil orožje kakor ostalim slovenskim lovcem.

Krdelo nemčurjev, ki je takoj prve dni prevzelo vso oblast v Ptujtu ter si razdelilo naše puške, je začelo pritiskati name, naj v lastno dobrobit odstopim nekaterim nekaj nagačenih živali, ostale pa podarim šolskemu muzeju. Kako dobro je bilo, da nisem klonil, se je izkazalo štiri leta pozneje. Mojo zbirko trofej so si namreč po naključju ogledali 7. maja 1945 ob 6. uri SS oficir, podoficir in dva vojaka. Pridirkali so na kolesih do moje hiše in prislonili kolesa na ograjo, na kateri sem slonel. Stopivši predme, oficir osorno vpraša po meni, nakar smo stopili v hišo. Strah me je postalo, ko so s pripravljenim orožjem zastražili izhode. Med tem se je oficir zagledal v nagačene živali na steni, ne da bi mi odgovoril na vprašanje, česa želi. Čez čas se le obrne k meni in ne več tako oblastno vpraša, če sem lovec. Po danem pojasnilu, da sem bil do okupacije vseskozi lovec, je nekam pomenljivo pogledal podoficirja, meni pa se vljudno začudil, da so mi vzeli lovišče in puške, ko vendar tako dobro obvladam nemščino.

Opogumljen po tem preokretu, sem vse povabil na kozarec vina in haložan je razvezal jezike. Ko sem opisal naše in moje lovske razmere, sta oficir in podoficir tudi svoje iz njune domovine. Pri drugem litru je po naključju

moje kretnje spoznal, da sem invalid in sem mu potem povedal, da sem zgubil nogo 1916 pri Assiagu v Italiji. »Potemtakem ste bili borec za veliko Nemčijo«, je vzkliknil. Končno sta se oba otajala in oficir se je izluščil kot veleposestnik in lovec s 4000 jutri zemlje, podoficir pa da je po poklicu nadgozdar. Poklicala sta še oba vojaka, ki sta stražila in vsi smo trčili na naše zdravje in procvit lovstva. Ob slovesu sta se oprostila za začetni trdi nastop in prosila, da naj poskrbim za grobove njihovih padlih tovarišev.

Komaj so odšli, je zletel v zrak most pri gostilni Kravina in drugi pri izlivu Grajene v Dravo. Pozneje sem zvedel, da sem bil na listi 22 talcev in ekipa, ki me je obiskala, naj bi me likvidirala. Na srečo sta bila vodji lovca, v katerih so moje trofeje v zadnjem hipu zbudile človeška in lovska čustva.

Peter Maroh

Gluha srna?

Lani v oktobru sem na hrastu čakal starega srnjaka. Namesto njega se je pokazala srna in na 20 korakov od mene obirala leskov grm. Po dolgem oklevanju, ker pričakovanega rogljača ni bilo, sem sprožil na srno — in krogla je udarila 5 metrov za srno v drevo in na deblu odčesnila lubje. Zgrešil sem, ker so bile roke od dolgega mirovanja otrple in so se mi tresle. Srna se za pok in močen odmev iz doline niti najmanj ni zmenila in mirno dalje obirala grm. V tem pa je planil iz praproti mlad srnjak, ki ga nisem čakal in ki ga je preplašil strel. Ko ta srnjak zgine v gozdu, pogledam zopet na srno, ki je korak dalje, spokojno smukala drug grm. To me je tako presenetilo, da sem se moral skozi daljnogled prepričati, če je srna res živa. Ponovno pa prav zaradi tega nisem streljal. Pri tem mi je šinila v glavo misel, če je morda srna gluha in zato sem oddal strel v zrak. Zraven sem natančno opazoval žival, ki je ob poku le nekoliko dvignila glavo in se pasla dalje. Tedaj sem se spomnil, da so od 1953 dalje gradili elektrarno Vuhred in raztrelevali skalovje. Tedaj že živeča srna se je morda tako privadila pokom, da je tudi moja strela nista vznemirjala, kaj šele plašila. Zlezal sem s preže in hotel srno zalezati. Komaj sem bil na tleh, sem zaslislal hrstenje, znak, da je žival zdruvala v gozd. In zopet sem ostal v dvomu, kaj je na stvari.

Anton Ambrož,
LD Remšnik

Mucka

»Naša mucka je vedno doma.« Tako nekako je odgovor gospođinje ali gospodarja, kadar se suče pogovor okoli mačk. Ko sem naspasel srne, zajčke in fazane z moje visoke preže, sem se peljal z motorjem proti domu. Na koncu vasi dohitim voznika. Ravno ga hočem prehiteti, pa vidim, da nekaj kaže.

Malo prej se je tudi meni zdelo, da je nekaj skočilo čez cesto. »Ga že ima«, zakliče in ustavi voz. Tudi jaz se ustavim. Ker je bil voznik višje, na sedežu, je bolje videl kakor jaz z motorja. Stopil je z voza ter mi prinesel že mrtvo, a še toplo zajkico iz drugega legla.

Vgriz v tilnik je bil znak dobrega mačjega prijema. Če bi bil imel nabit flobertovko, bi bila obračunala. Tako pa je bil razbojnik prej v gozdu na varnem, preden sem bil pripravljen za strel.

Zopet dokaz divjega lova »pridne mucke.«

Vse to se je godilo pri belem dnevu ob 9. uri popoldne.

Leopold Jesih, Medvode

Vzdržljivost fazanke na gnezdu

Popoldne 1. junija sem šel s sinom Andrejem na sprehod v lovišče. Hodila sva po savskemrodu po skritih stezicah. Andrej si je želel narediti lok. Ob stezi sem našel primerno maklenovo šibo, jo odrezal in v bližini steze sedel na stolček, ko si je Andrej delal lok in čivink. V poznem popoldnevu sva šla do dolge njive, kjer sva sedla v zaklon in čakala na izstop divjadi. Videla sva parček jerebic, tri zajčke, fazana, ki je prav tako prišel na večerni sprehod in pašo. Ko se je že mračilo, sva se odpravila proti domu. Nalašč sem se vračal po isti stezi, da bi videl, če si je Andrej zapomnil stezo. Sin jo je po maklenovem grmu spoznal. Ko tako stojiva v pogovoru ob grmu, mi pogled obstane na svetlorjavni lisi na tleh, tik mojih nog. Pogledam in vidim, da čepi na tleh fazanka. Sklonim se, pobožam fazanko in opozorim nanjo še Andreja. Če ne bi sam tega doživel, ne bi verjel, da je fazanka to vzdržala. Mislil sem, da je morda kaj bolna. Ko sem bolj natančno ogledal okolje, sem se prepričal, da fazanka sedi v jamici na gnezdu. Nisva je hotela več vznemirjati in sva se oprezno oddaljila. Spraševal sem se, dali je bila fazanka tam že ob najinem pri-

hodu, ali pa je bila tedaj morda na paši in gnezda nisem opazil. Kako lahko bi bil pri rezanju šibe stopil na gnezdo ali pa celo na fazanko. Fazanka je torej dvakrat v eni uri vzdržala neposredno bližino dveh ljudi, govorjenje, rezanje šibe nad njenim gnezdom in končno še božanje.

Dobro mesto si je izbrala za gnezdo, ker je tam ne bo zadela niti kosa niti nož kosilnice in bo po vsej verjetnosti nemoteno izvalila svoj zarod, za kar ji želim vso srečo.

Jurij Verovšek

Žalosten doživljaj

V juniju letos sem doživel primer, katerega ne bom nikoli pozabil ter smatram, da je omembe vreden.

V jutranjih urah sem kosil z vprežno kosilnico v Koteh. Ob vijugastem potoku je travnik, res podoben kotom, ki so zaraščeni z grmovjem in visoko resno travo, kamor redkokdaj stopi človeška noga. Tu je mir in srnjad ima pogoje za svoje življenje.

Na kraju travnika sem pustil konje malo počivati, ko zaslišim glas pivkajoče srne. Menil sem, da se mi je le tako zdelo, toda kmalu se je glas ponovil in spet. Sam sebi nisem verjel, saj ni prsk, a je nadaljnje pivkanje pritegnilo mojo pozornost. Opazil sem srno, da hodi sem ter tja po enem izmed omenjenih kotov, kakor da nekaj išče, vmes pa postaja, kakor da prisluškuje. Že neštetokrat sem prav tu, pa tudi drugod, opazoval srnjad in so mi navade le-te poznane, zato mi je bilo obnašanje te srne nerazumljivo in čudno.

Kosim dalje in vmes opazujem srno, ki se ni umaknila. Ni se bala ropotanja kosilnice, ampak je vztrajno hodila sem ter tja ter vmes glasno pivkala. Domneval sem, da je najbrž mati, ter da kliče mladiča. Ni mi pa šlo v glavo, če je tako, zakaj se mladič ne odzove neprestanim materinim klicem. Tu nekaj ni v redu, mi roji po glavi. Morda ji je pa lisica ali kak drug klatečji se ropar ugrabil mladiča. Naenkrat opazim nek predmet na grebenu kosilnice, ki potiska nepokošeno travo pred seboj. Ustavim konja, skočim s kosilnice pogledat kaj je. Presenečen in osupel ostrmim. Na grebenu kosilnice je bil naboden srnji mladič. Kako mi je bilo pri srcu, si lahko misli vsak lovec, ki z divjadjo kaj čuti. Prepričan sem bil, da je mladič trdno spal (kar je znano) in se je živ nabodel. Snel sem ga, toda bil je

že povsem mrzel, torej že prej mrtev. Okrog zadnjice po zadnjih nogah je bil ves umazan od driske, kar ga je po mojem uničilo. Na mah mi je postalo obnašanje uboge srne razumljivo, ki je s toliko vztrajnostjo iskala svojega že mrtvega mladiča ter izpostavljala lastno življenje.

Lovec doživi včasih tudi grenka doživetja s svojo divjadjo.

Karel Raiter

Šibre

Nekaj dni v novembru 1959 je bil naš štedilnik hladen. Žena je bila zdoma. Na jedilnem listu neke gostilne blizu mojega stanovanja sem slučajno bral: Srna v omaki s kruhovimi cmoki. To je bil razlog, da sem se odločil, da kosim tam.

Bil je košček plečeta z okusno omako. Naenkrat začutim nekaj trdega pod zobmi. Koščica? Zgodi se, da krogla odtrga košček kosti in ga zabije v meso. Toda ni bila kost, marveč — šibra št. 6, čisto navadna svinčena šibra. Vzel sem jo iz ust in jo položil na krožnik. Pri moji mizi je sedela neznana žena.

»Kaj ste našli v mesu?« je vprašala malo nezaupljivo, ker je tudi nameravala naročiti srno v omaki.

»Nič nevarnega,« sem pojasnil. »Šibra je bila, vidite od strela, tule je.«

Dobila je prav tako kos plečeta s cmoki in ga na drobno narezala, če tudi v njeni porciji ni šiber. In jo je našla: številko 6.

»Glejte, tudi jaz sem našla šibro. Koliko šiber je treba, da srna obleži?« je vprašala.

Bil sem v zadregi. Srno štejemo pri nas med veliko divjad, ki jo streljamo s kroglo.

»Vi ste lovec, kažoč na mojo značko v gumbnici, no povejte!« Ne bi bilo prav, če bi lagal; kdo ve, če o tem ne ve več, kakor izdaja. Zato sem dejal: »Veste, srnjad streljamo s kroglo, ne s šibrami. Zato tudi meni ni jasno, kako pridejo šibre v srnino pleče. Razlagam pa si, da je lovec srnjaka slabo zadel in ga umiril z drugim strelom, da bi se ne mučil. Druge možnosti ne vidim.«

Gostja me je pustila v dilemi, zakaj s svojo razlago nisem bil povsem zadovoljen. Srnjak ali srna, spol ne igra vloge, je bila streljana s šibrami. O tem osebno nisem dvomil, ker je tudi usmrtilni strel s šibrami na srnjad nedopusten. Kje je gostilna kupila divjačino, nisem zvedel. Baje taki primeri niso osamljeni.

A. S. Pirc

Ocenjevanje psov pred spomladansko vzrejno preskušnjo 1960

LOVSKA KINOLOGIJA

Preizkušnja psov na krvnem sledu

Letos, zadnjo nedeljo v maju je bila preizkušnja lovskih psov za delo po krvnem sledu. Od 14 prijavljenih se jih je udeležilo le 6.

Preizkušnjo je organizirala Lovska zveza Slovenije, kot sodniki so bili: dr. Lavrič, Skofic, Hartl in P. Cvenkel.

Teren je dala na voljo Uprava gojitvenih lovišč LRS in tudi pomagala z osebjem.

Sledovi so bili položeni v soboto popoldne s pikljanjem, dolгим od 570 do 620 m. Kri je bila razredčena goveja s povprečno porabo 3,5 del na sled.

Prvi pes je bil priveden na sled ob 9. uri dopoldne, torej 17 ur po polaganju. Sama preizkušnja je potekala brez zastoja, toda uspeh ni bil razveseljav. Niti en pes se ni pozitivno plasiral. Dva sta prišla do odloženega kosa

srnjadi s pomočjo sodnikov, ker bi drugače zašla daleč od sledu, tretji pa je šel 50 korakov po sledu in nato sled dvakrat prečkal, ne da bi ga poprijel. Ko je srnjaka dobil v nos od strani, je prišel do njega.

Za neuspeh ne krivim pse, temveč vodnike, ki so pse premalo vadili. Posebno se je to videlo pri braku jazbečarju, ki bi želel iti po sledu, toda ni vedel za kaj gre in da je na koncu sledu srnjak. Bil je tudi primer, ko je vodnik izjavil, da pes sledu ne bo izdelal, če ga je prečkala zdrava divjad. To se pravi, da pes ni sposoben za delo na krvnem sledu, temveč le, če je sled svež, ko je še dah same ranjene divjadi.

Po neuspehu lahko sklepamo, da vodniki jemljejo delo na krvnem sledu prelahko. Učenje ni temeljito, temveč se zadovoljujejo že s slučajnim uspehom. Nujno je, da področne lovske zveze pri-

rejajo take preizkušnje po bazenih, ker le tako bodo vodniki nekaj videli in se naučili. Le res izučeni psi naj bi prišli na republiško preizkušnjo, kjer bi se izbral cvet lovskih psov — krvoslednikov. Na ta način bi se dosegla množičnost, iz katere bi izšla kvalliteta.

Na preizkušnji so bili:

1 brak jazbečar, 2 istrska kratkodl. goniča, 1 lovski terijer, 2 nem. kdl. ptičarja. Vsega 6 psov.

Neuspeh ne sme vzeti poguma vodnikom, temveč naj se zagrižejo v delo, ki bo poplačano z uspehom.

Vodja preizkušnje:
Ljuban Zadnik

Spomladanska tekma ptičarjev 10. aprila 1960 v lovišču Pobrežje — Lovske zveze Maribor

Čeprav je bilo ponovno vsem družinam sporočeno, da naj se vsak udeleženec prijavi, se je prijaviło le 11 vodnikov, prišlo pa je 22 psov, 18 nemških kratkodlakarjev, 2 ostrodlaka ptičarja, 1 poenter in 1 angleški seter.

Zaradi tega so bile tekme po skupinah in ker je v lovišču dober stalež divjadi, so bili vsi psi preizkušeni na njihove zasnove. Dopoldan vlažno vreme in od časa do časa rosenje je mlade ptičarje oviralo pri uporabi nosu.

Popoldan je pihal močan veter, ki je neugodno vplival na tekmovalce. Nekaj psov je imelo srečo, nekaj pa izredno smolo. Soparno ozračje je še bolj otežkočalo uspehe.

Povprečje uspehov je prav zadovoljivo, saj je bilo 9 prvih ocen, 4 druge in 3 tretje ocene. Ocene prvo plasiranih so tesno druga ob drugi, da je bilo kar težko do- ločati zaporedje.

Spomladanska vzrejna preskušnja 1960 na Ljubljanskem polju. Sodniki ocenjujejo delo psov

Kamen spotike je bil sled zdravega zajca. Tekmovalna pravila zahtevajo, da ptičar izdelava sled zdravega nevidnega zajca, vsaj tri sto do pet sto metrov. Mnenje večine vodnikov pa je, zlasti mlajših, da naj ptičar zajca goni. Zaradi tega napačnega tolmačenja pravil večina vodnikov celo napeljuje psa, da čimvečkrat pride na zajca, da ga po vidu goni.

V resnici je potrebno, da ptičar zasledi nevidnega zajca, ker s tem pokaže svojo zasnovo za zasledovanje obstreljenega zajca. Vsako zasledovanje vidnega zajca zbudí v ptičarju že prekriti nagon po zasledovanju, večkratno zasledovanje ga naredi za strastnega goniča, kar ga je pozneje težko odvaditi ali pa sploh ne. Pri šolanju na polju bi moral ptičar vse dojemati skozi nos in ničesar na oko, ker je nos njegovo glavno čutilo in kar bi stopnjevalo njegovo uporabljivost in sposobnost. Vrstni red uspehov:

1. Alma Moravska, 123 točk, prva a ocena, vodnik Franc Lipovšek. Psica se je vzorno posluževala vetra in tudi zajčji sled je izdelala ustrezno. Njena zasnova je na mestu, lovsko je bila prav vodena.

2. Cara, 120 točk, I. b ocena, vodnik Ivan Robič; je le v vztrajnosti zaostala za Almo, v ostalih predmetih je enako vredna in veljajo za njo iste pripombe.

3. Aro, 115 točk, I. c ocena, lastnik in vodnik Jože Jager; je zelo temperamenten pes, ki je v iskanju za malenkost zaostal za prvima. Tudi zajčji sled ni bil tako precizen, temperamenten.

4. Ringo, 112 točk, I. č ocena, lastnik in vodnik Jože Valant. Velja isto kot za št. 3.

5. Cil, 109 točk; I. d ocena, lastnik in vodnik Vekoslav Zavernik; je na terenu imel srečo, da je kmalu prišel na divjad. V zasnovi je bil na višku, v priučenih predmetih bo treba v jeseni doslednega šolanja in strogega vodstva, da bo lovsko rabljiv.

6. Biba, 107 točk, I. e ocena, lastnik in vodnik Vlado Domanjko. Lastnik ima dober odnos do psice, zato mu je privržena in lahko vodljiva. V zasnovi tudi na sledu nevidnega zajca je bila prav dobra in pri doslednem vodstvu bo v jeseni dobro uporabna.

7. Ris (Tref) Tikački, 106 točk, I. f ocena. Ta ostrodlaki ptičar s pravnim temperamentom je vodniku zaradi živahnosti delal preglavice. V zasnovi je prav dober, v priučenih predmetih nekoliko trdoglav. Do jeseni bo treba doslednega vodstva in uspeh ne bo izostal.

8. Čedo, 105 točk, I. g ocena, lastnik in vodnik Ivan Erker. Ta kratkodlaki ptičar je v zasnovi prav dober, v poslušnosti odličen in bo pod vodstvom tega vodnika kmalu zrel za jesensko tekmo, kjer bo, po sedanjem znanju, uspel.

9. Tara, 102 točki, I. h ocena, lastnik in vodnik Jurij Vrečar iz Celja. Ta psica je v vseh predmetih prav dobra in je na polju pokazala, da išče z vetrom. Bila je zelo hitra in pri iskanju zajela dovolj polja. Zavaljo njenega temperameta bo treba do jeseni doslednega vodstva, da bo na jesenski tekmi, po njeni zasnovi, prišla do veljave.

10. Bora Radenska, 88 točk, II. a ocena, lastnik in vodnik Jože Činč. Ta, komaj leto dni stara psica, je pokazala zrelo zasnovo le v priučenih predmetih, je vodniku - novincu nekoliko ušla iz roke. Če bi bila le za malenkost boljše vodena, bi ji bila I. ocena zasigurana. Nos ima občutljiv, a ga še ni znala rabiti, zato tudi delo po zajčjem sledu ni bilo zadovoljivo. Do jeseni bo treba marljivega šolanja in doslednega vodstva, da se zamujeno nadoknadi, kar za to lepo psičko toplo priporočam.

11. Bora (Pika), 97 točk, II. b ocena, lastnik in vodnik Jože Lorber. Ta temperamentna psička je vodniku nekoliko ušla iz roke, kar je imelo vpliv tudi pri oceni zasnove. V stoji, natezanju in poslušnosti jo bo treba utrditi, da bo koristno služila.

12. Alko Jelenski, 95 točk, II. c ocena, lastnik in vodnik Miro Dobrilovič. Ta ostrodlaki ptičar je svojo pripadnost tej pasmi tudi po zunanosti dokumentiral. Svojo zasnovo je pokazal v vseh predmetih, a je bilo videti, da je bil premalo na terenu. Ker je še mlad, bo zamujeno lahko nadoknadil ob večkratnem vodstvu in pravnem šolanju.

13. Car, nem. krat. ptičar, 92 točk, II. c ocena, lastnik in vodnik Viktor Holcman. Ta komaj 9-mesečni ptičar je pokazal za svojo starost prav dobro zasnovo, le v natezanju in na zdravem sledu zajca bo treba zamujeno nadoknaditi. Po pokazani zasnovi in pri doslednem vodstvu bo lahko tekmoval na jesenski vzrejni tekmi.

14. As, 103 točke, III. a ocena, lastnik in vodnik Albin Vezjak. Ta pes s prav dobro zasnovo je odpovedal na zdravem sledu zajca, kar ga je potisnilo na tretjo oceno. Po zasnovi sodeč in s primernim šolanjem bo na jesenski tekmi bolje odrezal.

15. Ada, 89 točk, III. b ocena, lastnik in vodnik Franc Soršak.

Temu mlademu psičku se je poznalo, da je bil malo voden, zato njegova zasnova ni prišla popolnoma do izraza; po pokazani zasnovi in primernem trudu pri nadaljnjem šolanju bo do jeseni vse zamujeno nadoknadil.

16. Čapka, 68 točk, lastnik in vodnik Jože Kapun. Ta psička je imela smolo, ker ni prišla do stoji kljub temu, da je bilo dovolj divjadi. Očividno ni bila dovolj vodena in tudi pri boljši ubogivosti bi bil uspeh boljši.

17. Ago, 75 točk, lastnik in vodnik Anton Šober. Za tega psa velja isto kot za št. 16.

18. Bobi, 73 točk, lastnik in vodnik Jože Caf. Ta pes je pokazal izreden temperament in tudi ni prišel do stoji; vodniku je ušel iz roke. V ostalem velja isto kot za št. 17.

Po pravih spomladanske tekme sta se udeležila dva starejša ptičarja, s naslednjim uspehom:

Cigo, 82 točk, lastnik in vodnik Avgust Korenjak. Ta pes je imel izredno smolo, da ni prišel do stoji. Cigo je precej rejen pes in je pri soparnem vremenu na dan tekme preveč trpel, neprestano je hahljal. V ostalih predmetih se je zadovoljivo odrezal.

Res (Roj), 96 točk, III. c ocena, lastnik in vodnik Jože Klemenčič. Res je starejši ptičar, prav dobro voden in je tudi vedel, kje najti divjad; imel je dobro stoji, le škoda, da ga vodnik ni pustil izven dometa šibrenice. Njegova poslušnost je bila prav dobra. V splošnem je to zelo miren pes in bo družini prav dobro služil.

Pripomniti moram, da se na spomladanski tekmi ocenjuje le zasnova psa. Po povprečju sodeč je bila zasnova vseh tekmujočih na primerni višini in so vsi bili pozitivno ocenjeni. Vsi lastniki in vodniki so vabljeni, da pokažejo uporabljivost na jesenski vzreji, oziroma na poljski tekmi, kjer se vidi pravo delo ptičarja. Mimogrede naj omenim, da jih čakajo lepe nagrade.

Ivan Caf

Pregled in oceno lovskih psov v Celju

je 29. maja t. l. priredila LZ Celje na športnem prostoru v parku ob Savinji. Prostor je za take prireditve idealen.

Organizacija pregleda je bila skrbna in dokazuje dobro povezavo Zveze s terenom in da sta si Lovska zveza in kinološki referent svesta svojih nalog.

K pregledu je bilo privedenih 85 psov, kar je za take prireditve zelo lepo število. Po pasmah je bilo 23 goničev (istrski goniči, po-

savski goniči), 8 ptičarjev, 9 šarivcev (koker in springer španjelov), 10 jamarjev (lovskih terijerjev, foksterijerjev, jazbečarjev), 35 brakov-jazbečarjev.

Goniče je ocenjeval dr. Janko Lavrič, ptičarje in šarivce Teodor Drenig, brake-jazbečarje Slavko Kovač in jamarje Jurij Verovšek.

Poudariti je treba, da so lastniki svoje pse privedli k oceni v dobri kondiciji in tudi primerno negovane. Ta napredek pomeni, da lovci za svoje pomagače ne skrbje le v času lovne sezone, temveč se z njimi ukvarjajo tudi v času, ko lov bolj ali manj počiva. Med lastnikom in psom je dober kontakt, kar se je posebno pokazalo pri sicer silno ostrih lovskih terjerjih. Pri tej pasmi je pogosto zelo težko pregledati zobovje brez tveganja, da pes po-pade sodnika. Teh težav pri ocenjevanju ni bilo.

Hvale vredno je, da so prireditelji obiskali funkcionarji okrajne lovske organizacije s predsednikom, kar daje poseben poudarek težnji za ožje sodelovanje med lovci in kinologi.

Jurij Verovšek

PRIJAVLJENE PARITVE

Lovski psi:

Kokeršpanjeli:

Diana Štajerska RMŠK 271 vpis v JR v teku — Don Obdravski RMŠK 83 vpis v JR v teku, leglo bo 2. VIII. 1960. Vzreditelj Slamič Franc, Maribor, Mladinska ulica 23.

Nemški kratkodlaki ptičarji:

Ajda JRPki 363 — Arab Kamniški JRPki 373, leglo je bilo 10. VI. 1960. Vzreditelj Karel Ingolič, Spodnja Polskava 33, pošta Polskava.

Dina JRPki 1155 — Dren Biljenski JRPki 1614, leglo je bilo 23. V. 1960. Vzreditelj Ivan Bašin, Solkan — Nova Gorica, cesta IX. korp. 23.

Leda Apaška RMPki 512 vpis v JR v teku — Čap JRPki 1173, leglo bo 5. VIII. 1960. Vzreditelj Bruno Sluga, Izola, Vodovodna št. 1.

Lovski terijerji:

Aga JRLT 1069 — Elan JRLT 583, leglo bo 2. VIII. 1960. Vzreditelj Dušan Roblek, Zlato polje 17, okraj Kamnik.

Breza JRLT 765 — Jago Pobreški JRLT 758, leglo je bilo 17. VI. 1960. Vzreditelj Mirko Dolinšek, Lovrenc št. 42.

Cita JRLT 1024 — Boško Jägerfreude JRLT 515, leglo je bilo

14. VI. 1960. Vzreditelj Alojzij Turk, Maribor, Meljski hrib 42.

Rija Goriška JRLT 720 — Lilo RMLT 810 vpis v JR v teku, leglo bo 6. VIII. 1960. Vzreditelj Matvez Štefe, Trzin, pošta Mengeš.

Biba Vrhovška JRLT 1066 — Dargo JRLT 562, leglo je bilo 23. VI. 1960. Vzreditelj Pavel Hostnik, Črni potok, pošta Šmartno pri Litiji.

Resasti foksterijerji:

Čujka JRFos 1209 — Ajaks Liburniški JRFos 421, leglo bo 19. VIII. 1960. Vzreditelj Anton Štajer, Goričane 13, pošta Medvode.

Braki jazbečarji:

Vika Brinogorska JRBj 872 — Javor JRBj 1014, leglo bo 17. VIII. 1960. Vzreditelj Andrej Rajzer, Podpeca 58, pošta Črna na Koroškem.

Dijana JRBj 779 — Bürschl a. d. Kuppergrund JRBj 625, leglo bo 6. VIII. 1960. Vzreditelj Lovska zveza Celje, Razlagova 13.

Čeda JRBj 893 — Bobi JRBj 666, leglo bo 7. VIII. 1960. Vzreditelj Anton Mlakar, Rogaska Slatina, Tekačevo št. 8.

Bora JRBj 898 — Ago JRBj 827, leglo je bilo 26. IV. 1960. Vzreditelj Alojz Zelič, Duplje št. 6.

Ajka RMBj 946 vpis v JR v teku — Agič Starodvorski JRBj 705, leglo je bilo 9. VI. 1960. Vzreditelj Ignac Tomažič, Poljčane 135.

Jana JRBj 1001 — Lado JRBj 644, leglo je bilo 20. VII. 1960. Vzreditelj Edvard Goričan, Fala št. 63.

Bistra JRBj 910 — Bek JRBj 907, leglo je bilo 15. VII. 1960. Vzreditelj Janko Recelj, Šentjernej št. 8.

Resasti istrski goniči:

Bela JRGri 495 — Belin JRGri 941, leglo je bilo 16. VI. 1960. Vzreditelj Ivo Gorini, Vel. Cikova št. 7, pošta Novo mesto.

Kratkodlaki istrski goniči:

Cedra JRGki 2291 — Bobi JRGki 2288, leglo je bilo 20. V. 1960. Vzreditelj Anton Čadež, Srednja vas 5, pošta Poljane.

Čvrsta JRGki 1321 — Čapko JRGki 1569, leglo bo 2. VIII. 1960. Vzreditelj Franc Bradač, Četež 12, pošta Struge na Dolenjskem.

Biba JRGki 1667 — Belko JRGki 2278, leglo je bilo 24. VI. 1960. Vzreditelj Jože Koren, Topolščica 43, Šoštanj.

Harfa JRGki 2352 — Čapko JRGki 1569, leglo je bilo 31. VII. 1960. Vzreditelj Franc Osvald, Draga 26 pri Loškem potoku.

Posavski goniči:

Bilka JRGp 867 — Azor JRGp 2632, leglo je bilo 27. V. 1960. Vzreditelj Maks Podlesnik, Radeče št. 230.

Balkanski goniči:

Cera RMGb 10 vpis v JR v teku — Dar JRGb 2101, leglo je bilo 28. VI. 1960. Vzreditelj Anton Andolšek, Gorenja vas 55, Ribnica na Dol.

KZS

NOVI KINOLOŠKI SODNIK

za oceno zunanosti vseh vrst nemških ptičarjev:

Ilija DRAGOJEVIČ, obmejni veterinarski inšpektor, Jesenice, Gosposvetska št. 20. Hkrati je bil registriran za pripravnika za oceno zunanosti in delo angleških in ostalih ptičarjev.

NOVA SODNIŠKA PRIPRAVNICA

za oceno zunanosti in delo vseh vrst ptičarjev:

Bogdan HROVAT, Šmarje pri Jelšah,

Franc VIDMAR, Kamna gorica št. 15, pošta Cerknica pri Rakeku.

PRIJAVLJENE IN ZAŠČITENE PSARNE

»BOLFENŠKA« za jamarje, lastnik Andrej Kajzer, Pekre št. 16, pošta Limbuš.

»PODHOMSKA« za jamarje, lastnik Anton Štajer, Goričane št. 13, pošta Medvode.

»BRDNIŠKA« za službene pse, lastnik Bogdan Margon, Ljubljana, Brdliška št. 20.

OPOZORILO VSEM VZREDITELJEM

VI. plenum Kinološkega saveza FNRJ je sklenil dne 2. aprila 1960, da se prvi stavek člena 36. kinološkega pravilnika dopolni oziroma spremeni in se glasi:

»Vzreditelji so dolžni, da prijavijo legla v roku 3 mesecev, a najkasneje v 6 mesecih. Po tem roku se leglo ne vpiše več v register mladih psov.«

KZS

Popravek

V 4. št. str. 124, je v poročilu »Pregled in ocena ptičarjev v Novi Gorici«, v 22 vrsti dostaviti »13 dobro«.

ODLIKOVANJE

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala s srebrnim znakom za zasluge na kinološkem polju tov. Evgena CUGA, predsednika lovske zveze Pomurje v Murski Soboti. Iskreno čestitamo!

KZS

Lovstvo v Italiji

Za Apeninski polotok se ne more trditi, da je bogat z divjadjo. Italijanski lovci turisti, ki v vse večjem številu prihajajo na lovski obisk k nam, iskreno priznajo, da prihajajo v lovski Eldorado. Poleg tega je divjad v Italiji neenakomerno porazdeljena. Sicilija je na primer zelo siromašna z divjadjo, medtem ko je v Alpah in sploh na severu te sredozemne države veliko več divjadi. Skoraj po vsej Italiji, kjer je pokrajina valovita, je še precej zajcev in jerebic. Lov na to malo divjad je dovoljen od predzadnje nedelje avgusta do novega leta. Zajec in jerebica sta glavna divjad Italije. V Piemontu in Liguriji živi tudi rdečenoga jerebica, ki se je tja preselila iz Francije.

V vzhodnem delu Alp gojijo srnjad, najde pa se tudi še nekaj planinske jelenjadi. Šele v coni alpske favne žive številnejši predstavniki plemenite divjadi, gamsi, kozorogi, srnjad in kune zlatice. Lov na to divjad je strogo omejen. Strogo prepovedan je odstrel kozoroga, ki živi pod skrbnim nadzorstvom v nacionalnem parku Gran Paradiso in v rezervatu Valdieri (Cunello). Samo s posebnim dovoljenjem se lahko odstrelje posamezni kosi ali pa odlove živi za naselitev drugje ali za izvoz. Stroge omejitve veljajo tudi za gamse, ki jih love od septembra do decembra. Isto velja za kune zlatice. Na višini od 1500 m navzgor žive planinski zajci, veliki petelin, ruševci, planinski fazan, gozdni jereb in tudi še poljska jerebica.

V močvirjih okoli Viterba, na rimskem polju in v zamočvirjenih področjih Južne Italije in Toskane je še nekaj divjih prašičev. Jelenjad in damjke goje le v nekaterih rezervatih.

Otok Sardinija ima svojo posebno lovno favno. Tu živi t. i. turška jerebica, mali sardinski zajec in kunec. Zajca love od prve nedelje septembra do prve nedelje oktobra. Na Sardiniji je nekaj divjih prašičev manjše vrste. Muflonov, ki izvirajo iz Sardinije, je precej, toda le v težko dostopnih planinah med skalovjem; lov nanje pa je dovoljen le s posebnim dovoljenjem. Prav tako je pod posebnim režimom lov na jelenjad in damjke, ki se skrivajo v odročnih planinskih področjih. Ti cervidi so nekoliko manjši od naših.

Na Siciliji je glavna divjad jerebica južne vrste, nekaj je tudi kuncev: poljski zajec je redkost.

Najvažnejša divjad kopne Italije in otočja so ptice, zlasti vodne, in močvirniki, ki se sele čez Italijo. Glavna lovišča te divjadi se nahajajo v dolini Veneto, ob jezerih in močvirjih Lesine (Foggia) in na Sardiniji. Lov na to divjad se prične sredi avgusta in traja do februarja, marca. Lov na kljunače, ki prihajajo v večjem številu, je nazadoval zaradi velikih melioracijskih del v zamočvirjenih področjih. Zelo priljubljen je lov na prepelice s ptičarjem ali prepelničarjem od polovice avgusta do novega leta, ker veliko teh najmanjših kur prezimi v Italiji in na italijanskih otokih. Med njimi so tudi naše prepelice. Mnogo postrele italijanski lovci drozgov in škrjančkov, ki tam prezimujejo v velikanskem številu.

Značilno za lovstvo Italije je veliko rezervatov, gojišč in prepovedanih con. Poleg tega imajo še tako imenovane koncesije, v katerih sme loviti samo lastnik zemlje, člani njegove družine in vabljeni gostje. Rezervati, cone in koncesije so ograjeni, daleč vidne table pa označujejo njihove meje.

Italijansko ministrstvo za kmetijstvo objavlja vsako leto predpise o lovstvu, ki veljajo vse leto, oziroma vso sezono. Glavna sezona traja od predzadnje nedelje v avgustu do novega leta. Čeprav ima načelno vsak državljani pravico do izvrševanja lova, je ta pravica precej omejena. Kar zadeva lovski turizem, imajo v Italiji lovski turisti inozemci enake pravice kot domačini. Turisti, ki prihajajo v Italijo samo zaradi lova, to je v času lovske sezone, lahko prineso s seboj lovsko orožje in po 200 nabojev, vendar le s posebnim dovoljenjem italijanskih konzularnih organov in italijanske obmejne policije.

ASP

Mixomatoza — danes

Junija 1952 je francoski graščak dr. Armand Delille skušal omejiti na svojem posestvu Maillebois (Departement Eure-et-Loire) premočan razplod kuncev na ta način, da je ujel dva divja kunca in jima dal injekcijo poldrugega ccm virusa Sanarelli, nato pa jih izpustil. Mož je verjetno računalo, da bo mixomatoza, ki jo povzroča virus, zmanjšala stalež kuncev na njegovem posestvu podobno kot v Kaliforniji, Avstraliji in Urugvaju. Ni pa predvideval, da se mixomatoza zelo hitro širi. Že šest tednov pozneje, julija 1952 je poginilo 95 % kun-

cev na posestvu Maillebois in epidemija je segla na sosednje kraje.

Leta 1953 je mixomatoza zajela Belgijo, Holandijo, Luxemburg, Španijo, Anglijo, Zahodno Nemčijo, Čehoslovaško in Avstrijo. Leta 1958 je kazalo, da so kunci — kljub zaščitnim ukrepom — obsojeni na iztrebljenje. Zgodilo pa se je drugače.

Virus mixomatoze je izgubil virulenco. Spočetka je bil čas inkubacije 3 do 12 dni, smrtnost pa skoraj 100%; od leta 1955 se je rok inkubacije podaljšal na 17 do 33 dni, smrtnost pa je padla od 90 na 70 in celo na 50%. Tudi bolezenski znaki so se spremenili. Čeprav so oboleli isti organi (veke, spolovila, ušesa, nos), niso sluznice več tako močno otekale, da bi povzročile smrt. Na mestu oteklina so se pojavili majhni vozli, ki so se sami pozdravili. Kljub navidezni olajšavi simptomov je ostala epidemija nevarna. Ponekod se je pojavila, nekaj mesecev po popolnem uničenju kuncev, nova generacija, ki se je spočetka dobro razvijala, potem pa podlegla novi epidemiji.

Vodja Centralnega laboratorija za veterinarska raziskovanja v Alfortu, dr. Lucas meni v reviji »Plaisirs de la chasse«, da je nastalo ravnovesje med Sanarelli virusom in življenjsko silo kuncev, ki ustvarja imuniteto zaradi ohranitve vrste. Imuniteta je torej dokazana, ni pa še gotovo, ali bodo potomci imunih staršev imeli dovolj moči, da se uprejo ponovnemu napadu epidemije. Edino upanje je, da se bo podedovala pasivna imuniteta, ki bi mogla obvarovati potomce v prvih tednih življenja pred boleznijo.

Kakor dr. Lucas nadalje meni, bi mogla podedovana imuniteta ustvariti resistenco proti kužnemu virusu, ki kuncev sicer ne bi varovala pred okužbo, pač pa bi jih rešila smrti. Opazovanja v Avstraliji potrjujejo to. Tam delajo poskuse s več tisoč kunci, ki so mixomatozo srečno preboleli. S časom je uspelo vzgojiti nekoliko plemen, ki se normalno razvijajo in množijo.

Dr. Lucas poroča, da je njegov Institut prejel nekoliko imunih kuncev iz Avstrije. Avstralski kunci so neobčutljivi in se lepo množijo. V zadnjih mesecih delajo poskuse s križanjem avstralskih in evropskih kuncev. Zaenkrat drži, da kunčji rod kljub epidemiji, ki traja že sedem in pol let, ni več v nevarnosti izumrtja.

»Plaisirs de la chase« (A. S. P.)

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

IZ POROČILA

predsednika Rina Simonetija, na občnem zboru LZ Ljubljana, 29. maja 1960

Podatki o odstrelu, gojitvi in gospodarjenju dokazujejo, da se razvoj lovskih družin ne le nadaljuje, ampak so uspehi preseñetljivi. Vsi ti uspehi so plod prizadevanj naših temeljnih lovskih organizacij, to je lovskih družin, njih upravnih odborov in požrtvovalnih posameznikov. Seveda delajo naše organizacije pod ugodnimi splošnimi pogoji vsestranskega razvoja naše družbene politične ureditve. Dvig lovske zavesti socialističnega lovca športnika in upravljavca je del vseplošnega razcveta socialističnega humanizma in samozavesti.

Društveno življenje naših lovskih kolektivov je do neke mere še vedno zaprt v svoje probleme. Premalo iščemo rešitve teh vzporedno in skladno z razvojem kmetijstva in gozdarstva. Spremenjeni pogoji in okolje, v katerem živi naša divjad, terjajo zavestne ukrepe tudi od lovcev spriču agrotehniko v kmetijstvu in gozdarstvu. Zajeti bo treba vse možnosti sodelovanja, ki se bo moralo razviti med nami in kmetijsko-gozdarskim sektorjem gospodarstva. Žal, na tem polju še nismo prišli posebno daleč. Naš interes je zgolj skladen razvoj lovstva, ki se bo moralo pravočasno prilagoditi spremenjenim pogojem. Morda zaključujemo najpomembnejšo etapo organizacijskega učvrščevanja in borbe za zmago socialističnih načel v lovstvu, po katerih je lov za posameznika šport, za kolektiv pa gospodarska panoga. V dobršnem delu lovišč je tudi zaključena faza naseljevanja divjadi in dosežen prav dober stalež. Pričenja se druga doba borbe za kvaliteto lovišč, divjadi in gojitve ob spremenjenih pogojih ter novih vrst divjadi. V tej drugi fazi, ki bo daljša in bo tempo razvoja počasnejši, bo treba izkušnih sodelavcev.

Lovske družine so pripravljene za nove naloge. Ta občni zbor mora dati vrsto pobud in nakazati smer, po kateri bomo krenili v bodoče.

Notranje življenje in poslovanje lovskih družin se je pri veliki večini družin stabiliziralo. Še vedno pa so občni zbori v posameznih družinah zaprti, večkrat premalo organizirani ter v nepriemernih prostorih. Na njih ne bi smeli manjkati delegati drugih družbenih organizacij. Prav malo

je tudi primerov, da se sosednje lovske družine med seboj posvetujejo o koordiniranih načrtih. V lovsko organizacijo moramo na stečaj odpreti vrata mlajšim članom, ki bodo nadaljevali naše delo. Različna mišljenja in predlogi, ki jih postavljajo člani v družinah, so izraz prizadevnosti članstva in želje, da prispevajo čim več k napredku družin in lovstva. Zato ne smemo enostransko ocenjevati teh pojavov, ampak moramo resno tehtati razna mnenja in jih upoštevati.

Po značaju je v LZ Ljubljana kakih 12 nižinskih lovišč, 18 jelenjih in 30 hribskih. Vrednost plena je v nižinskih povprečno 74 din na ha, v jelenjih 61 din in hribskih, brez jelenjadi, le 32 din.

Vrednost plena v povprečju zveze se je dvignila od 25,7 din na 47 din. Povprečni izdatki za gojitev in čuvajsko službo pa od 21,8 na 26 din. Tako so torej lovski kolektivi naše zveze od prejetih 47 din na ha, lovišči vrnili 38 din na ha. Približujemo se torej idealnemu načelu, ko se bo celotna vrednost plena vračala v naša lovišča.

K temu moramo prišteti še tišose prostovoljnih ur in drugih materialnih prispevkov, ki so jih člani žrtvovali pri delu v loviščih. Danes ni mogoče več enostavno oceniti, kdo je boljši in kdo slabši, čeprav so razlike, ki jih kažejo tabele za vrednost plena na ha, še zelo velike.

Razmere v čuvajski službi se niso ustrezno izboljšale in je tudi povišanje gojitvenih stroškov prenizko in ni v skladu s povečano vrednostjo plena.

Stroški upravljanja so le 9 din na ha. Vprašati se moramo, kje je potem denar iz razlike med vrednostjo plena in vloženi sredstvi v lovišča.

Dohodki lovskih družin so znašali v lovskem letu 1959—60 25 544 000 din, izdatki pa 17 345 000 din. Pozitivni saldo je torej 8 199 000 din. Ker pa imajo družine še nekaj dolžnikov in naložb v vrednostnih papirjih, je njihovo premoženje v gotovini znašalo konec leta 9 157 000 din. Premoženje v celoti, vključno nepremičnine pa je 34 418 000 din. Zagotoviti moramo, da se bo denar uporabil za gojitev, čuvajsko službo in ureditev lovišč. Zediniti se moramo le za načela smotrne uporabe obstoječih sredstev v lovskih družinah. Pri tem moramo pri višjih lovskih organizacijah zbrati le toliko sredstev, da bodo zadoščale za materialno podporo gojitvenim delom, izravnal-

nim fondom in pomoči ter koordinaciji med lovišči bodočih lovno-gospodarskih skupnosti — lovskih bazenih.

Občni zbor je z vsemi analizami posvečen predvsem življenju in delu lovskih družin. Zato se tudi uspehi upravnega odbora LZ zrcalijo v napredku osnovnih organizacij. Po svojem pomenu tak občni zbor daleč presega formalni akt, ki ga je treba letno opraviti.

Delo okrog katastra je opravljeno. Stojimo pred bonitiranjem lovišč. Odločilna pomoč nam bodo zametki bodočih lovnihih bazenov, ki se oblikujejo na skupnih konferencah sorodnih lovskih družin.

Lovska škoda je važen družbeno-socialen in za organizacijo tudi materialen problem. Pri vrednosti plena 11 575 000 din je celotna škoda 2 089 000 din, torej le 18 % vrednosti plena. Škode po divjih prašičih je od tega 85 % in le 15 % po ostali zaščiteni divjadi. To je značilno. Polovična vrednost, ki so jo plačale lovske družine za uplenjene divje prašiče, predstavlja 35 % škode po divjih prašičih. Če k temu dodamo 35 %, ki so jih prejele družine, je torej mogoče z uplenjenimi divjimi prašiči plačati 70 % vse škode, ki jo prašiči naredo. Če sedaj upoštevamo, da je bila polovična vrednost le 4315 ali 8630 din od kosa, se ta odstotek še dvigne. Zelo stvarno je torej, če s prepustitvijo polovične vrednosti lovskim družinam naložimo tudi obveznost, da plačajo 50 % škode in ne samo 25 %, kakor je v načrtu novega zakona o lovu. V novem letu bomo morali uvesti takojšnje plačevanje škode po družinah, komisija pa bo morala z uspešno kontrolo sproti izplačevati regres. Skupaj pa bomo morali razmišljati o sredstvih, kako bi divjad zadržali v gozdu in tako preventivno preprečevali večjo škodo na polju.

SKLEPI

občnega zbora Lovske zveze Ljubljana, dne 29. 5. 1960

1. Upravni odbor naj intenzivno skrbi, da se formirajo lovski bazeni kot lovske gospodarske enote, ki naj postanejo osnova za rajonizacijo in bonitiranje lovišč. Zato naj skrbi za formiranje koordinacijskega odbora, kjer naj bo tudi zastopnik kmetijstva in gozdarstva.

2. Ker je kataster izdelan, naj se preide takoj na rajoniziranje in bonitiranje lovišč. V zvezi s tem naj se sestavijo navodila.

Z občnega zbora LZ Celje: Predsednik Ančič govori

3. Za preprečevanje škode po divjadi naj družine intenzivneje skrbijo za remize in krmišča; pri tem naj si zagotovijo sodelovanje kmetijcev in gozdarjev.

4. Trofejam srnjakov, jelenov in gamsov se mora obvezno priložiti leva spodnja čeljust. Za to so LD odgovorne.

5. Skrb za lovišče, dobri sosednji odnosi, skrb za etično in strokovno vzgojo naj bo osnova za odpravo raznih nesoglasij v družinah in med družinami.

6. Lovske družine naj čuvajsko službo okrepe in izboljšajo, za kar imajo vse materialne pogoje.

7. Lovska zveza Ljubljana naj poskrbi za naseljevanje in razmnožitev poljske perjadi v dolenjskih loviščih.

8. Za zaščito divje race — mlakarice, ki gnezdi pri nas, se sklene, da bodo lovske družine izvajale lov nanje le v času od 1. oktobra do 31. januarja.

Z občnega zbora Lovske zveze Celje, 28. maja 1960

Iz temeljitega poročila predsednika je razviden velik napredek lovskih družin te zveze v poslovnem letu 1959/60, kar je najbolj razvidno iz podane statistike. Skupni dohodki iz lovišč so se od prejšnjega leta dvignili za 73 %, prispevki od prireditev in izredni članski prispevki za 58 %. Za krmljenje so družine izdale za 97 % več, za gojitev 72 % več. Izdatki za nabavo fazanov so na-

rasli za 204 %, za lovske pse za 424 %. Škode po divjadi so družine plačale za 13 % manj. H gradnji lovskih koč in drugih lovskih naprav so družine prispevale 20 683 ur prostovoljnega dela. Družine imajo v svojih osnovnih sredstvih (zemljišča, koč, druge naprave, psi, puške itd.) nad 18 milijonov vrednosti. Zapriseženih lovskih čuvajev imajo 56 in enega poklicnega lovca. Lovskih tatov je bilo prijavljenih 20, pušk je bilo odvzetih 31.

Stalež srnjadi, ki je precej normalen, se kvalitetno stalno dviga, kar pričajo trofeje. Točke ocene so se dvignile od povprečnih 87,91 v letu 1957, na 101,20 v letu 1959. Tudi stalež ostale divjadi se razveseljivo dviga, kar kaže odstrel, ki se je n. pr. pri fazanih od 1956. do 1959. dvignil za 711 %. Družine so položile čez 10 000 zastrupljenih jajc in uspeh je bil odličen. Pokončanih je bilo vsega 12 218 škodljivcev. V tem letu je bilo po družinah 66 predavanj in se je udeležba članstva dvignila za 121 %. Lovski strelski šport se med članstvom razveseljivo razvija in je bilo v tem letu 28 strelskih tekmovanj, s skupno udeležbo 5000 članov. Lovskih psov imajo družine 493; kinoloških prireditev je bilo 9. Na pobudo zveze je ObLO imenoval 9-članski potrošniški svet lovcev in ribičev, ki je trgovino Jelen v kratkem tako konsolidiral, da zadovoljuje z blagom in priborom lovce in ribiče. To je prvi aktivni potrošniški svet te stroke v okrajnem in državnem merilu. Zveza ima 50 lovskih družin in je za intenzivnejše delo in za strokovno pomoč ter za medsebojno povezavo in obveščanje, organizirala sektorske starešinske posvete in posebej še pomladanski starešinski posvet. Občni zbor je med drugim sklenil: 1. da se pri trgovini Jelen organizira prodaja divjadi in uredi servisna delavnica za popravilo lovskega orožja, 2. da naj oblast zaradi pobijanja ptic pevk z zračnimi puškami, omeji streljanje na strelišča in

Z občnega zbora LZ Celje 28. V. 1960

ograjene prostore, 3. da lovske družine za vzgojo lovskega narščaja in mladine sploh, formirajo mladinske aktive, komisija za lovsko prosveto pa sestavi program dela. Z navdušenim odobravanjem je bil znova soglasno izvoljen za predsednika dosedanji predsednik zveze tov. Ančik.

Strelsko tekmovanje v Slovenski Bistrici

Oba lovska bazena v občini Slov. Bistrica sta proslavila letošnji Praznik mladosti, 15-letnico osvoboditve in rojstni dan maršala Tita, s strelskim tekmovanjem 22. maja 1960. Udeležilo se ga je osem lovskih družin, sedem družinskih ekip in je prireditev potekla v najlepšem redu.

Tekmovalci so streljali na serijo 15 glinastih golobov in po

5 strelav na izginjajočega srnjaka, na razdaljo 85 m. Rezultati so bili skoraj pri vseh družinah boljši od onih preteklega leta. Vsekakor pa bi bilo želeli, da bi družine polagale še več pozornosti vajam v streljanju s kroglo.

Največ točk in s tem I. mesto je dosegla ekipa LD Cigonca. Od posameznikov je zasedel I. mesto član LD Šmartno na Pohorju Jože Pečovnik. Ivan Kac (LD Cigonca) in Stanko Lešnik (LD Slov. Bistrica) sta si kot posameznika priborila II. in III. mesto.

To je bila priprava za okrajno strelsko tekmo. Prepričan sem, da bo z rednimi strelskimi vajami vedno manj zastreljene divjadi in lovski uspehi vedno boljši..

Letošnji uspehi naj bodo v vzpodbudo.

Maks Sekirnik,
Oplotnica

Lovska družina Ljutomer

je imela 13. IV. 1960 redni letni občni zbor, ki je bil v znamenju 15. obletnice obstoja družine. S smotno gojitvijo in pravilnim planiranjem se je družina uvrstila med prve v Pomurju.

Občni zbor je novo izvoljenemu upravnemu odboru naložil polne roke dela, med drugim tudi:

1. Osvežitev krvi zajcev in fazanov.
2. Redno odvajanje prispevka Lovski zvezi Pomurja za gradnjo lovskega doma.

3. Lovskemu čuvaju nuditi od strani članstva večjo pomoč pri zatiranju divjega lova.

4. Uvesti med letom vzgojna predavanja, zlasti za mlade lovce.

5. Upravni odbor se pooblašča, da glede na stalež divjadi lahko korigira plan odstrela med letom.

6. Okrepiti lovski turizem s tujimi lovci in ga poživeti med družinskimi lovci.

Janko Ivanjšič
LD Ljutomer

Divji lov in mladina

Na vseh lovskih sestankih razpravljajo o preprečevanju divjega lova. Takšne težavne primere imamo tudi v lovskih družinah občine Šmarje pri Jelšah.

Ko govorimo o divjem lovu odraslih, vidimo, da imamo težave pri ugotavljanju divjih lovcev, ki so hujši kakor potepuški psi, pa imamo le malo uspeha. Prav v Šmarju smo odkrili vrsto divjih lovcev, vendar se ponavlja ista pesem, da se eni in isti ponovno vračajo v divji lov. Nikoli nam ni uspelo, da bi ugotovili, kdo vse vrši divji lov. Nedavno sem ugotovil, da so se vključili v vrste divjih lovcev tudi mladinci in celo mladinke. Naj opišem, kako se je uvrstila 17-letna mladinka v vrste divjih lovcev in lahko povem, da je bil konec dokaj žalosten.

V podnožju Rudnice leži Soda vas, ki ni gosto naseljena. V bližini gozdov je le nekaj hiš, te pa so pretežno delavske. Meseca maja so bili lovci LD Početrtek obveščeni, da se je v zanko ujel srnjak in kliče človeka, ki bi ga rešil. Prva je to opazila starejša ženska, le-ta pa je obvestila sosedo, da veka srnjak, ujet v zanko. Seveda, ker so bili storilci prav iz te hiše, se je na kraj dejanja odpravila mladinka in pionir s težko sekiro, s katero sta na zelo gnusen način ubila srnjaka. Mladinka je srnjaka, ki je bil ujet v zanko, nastavljeno od pionirja, s sekiro tolkla po glavi toliko časa, da je poginil. V tem času pa je pritekla druga sosedo, ki je poslala svojega sina po lovce in pregnala ubijalce. Ko je prišel na kraj dejanja lovec, je dobil ubitega 4-letnega srnjaka z razbito glavo. To so takoj zvedeli uslužbenci LM Šmarje pri Jelšah, vendar ni nihče tako hitro povedal, kdo je storilec kot so povedali, da se je ujel srnjak. Po enodnevnem raziskovanju je uspelo odkriti storilca in storilko in da imata v gozdu še več nastavljenih zank. Pri poizvedbah se je ugotovilo, da so za nastavljanje zank vedeli tudi starši, niso pa bili toliko pošteni, da bi svojim otrokom to preprečili.

Pisec tega poročila sem odkril že mnogo divjih lovcev, nikoli pa še divjvo lovko, ki bi na tako gnusen način ubijala divjad.

Priporočam vsem članom LD in bralcem našega glasila, da se na svojih področjih povežejo s šolami in mladino potrebno počue.

Franc Košenina
komandir PLM Šmarje
in član LD

Predsedstvo na občnem zboru LD Ljutomer 13. aprila 1960

ODLIKOVANJA

Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je na predlog lovskih družin, lovskih zvez in kadrovske komisije, ob 15 letnici osvoboditve za Dan vstaje, odlikoval naslednje lovce in lovske organizacije:

V Lovski zvezi Celje so prejeli:

Red za lovske zasluge II. stopnje: Slavko Kovač, Franjo Cilenšek, Jože Kuntarič.

Znak za zasluge: Ivan Levar, Stanko Arzenšek, Jože Urank, Ivan Piskernik, ing. Milan Dečko, Franc Ocvirk, Drago Podpečan, Rudolf Blazinšek, Drago Cepuš, Emil Bezgovšek, Janez Jezovšek, Franc Medvešček, Jože Sušič, Milan Repenšek, Franc Plesnik ml., Ivan Kranjc, Martin Križanec, Viktor Kovačič, Dominik Tomažin, Bogdan Hrovat, Franc Košenina, Anton Jamnikar, Franc Kumer, Alojz Jelen, Stane Mlinar, Viktor Stokojnik, Robert Kladnik, Jože Bevc, Vilko Senica, Ivan Rojc, Jože Kostanjšek, Ludvik Jesenik, Jože Žolgar, Franc Kočevar.

V Lovski zvezi Gorica so prejeli:

Red za lovske zasluge II. stopnje: Jože Kenda.

Znak za zasluge: Štefan Beguš, Andrej Hostnar, Alojz Krivec, Rafael Petrič.

V Lovski zvezi Kočevje so prejeli:

Znak za zasluge: Leopold Marolt, Franc Osvald, Franc Turk, Anton Kalič, Hinko Kavčič.

V Lovski zvezi Kranj so prejeli:

Znak za zasluge: Ing. Alojz Rus, Jakob Razstresen, Jernej Lampreht, Franc Ozebek, Anton Bernard, Maks Rabič, Ivan Dovžan, Joža Šest.

V Lovski zvezi Krško je prejel:

Znak za zasluge: Ivan Zagode.

V Lovski zvezi Ljubljana so prejeli:

Znak za zasluge: Jože Semič, Matija Semič, Jože Zdešar, Ivan Sepul.

V Lovski zvezi Pomurje so prejeli:

Red za lovske zasluge I. stopnje: Lovska zveza Pomurje.

Red za zasluge II. stopnje: Evgen Cug, Ivan Janežič, Ludvik Marič, Jože Rader.

Znak za zasluge: Franc Jakiša, Jože Farič, Ciril Grosičar, Bela Berglez, Jože Zrim, Alojz Jureš, Anton Slogovič, Koloman Pavel, Ilija Torbica, Stane Kralj, Štefan Bertalanič, Karel Ficko, Jože Govednik, Anton Rozman, Viktor Gaber, Štefan Janža, Ivan Cvetko, Koloman Škrilec, Alojz Dunaj, Franc Markovič, Franc Osterc, Ivan Razlag, Anton Ferenc, Jože Sukič, Franc Gorza, Franc Zmazek, Jože Jug, Karel Jug, Jože Bedek, Geza Albert, Franc Khar, Geza Malačič, Vince Erniša, Geza Fujs, Leopold Maček, dr. Franc Starc, Jože Bernjak, Štefan Gregur, Franc Lanščak, Ivan Medič, Martin Gutman, Emerik Cačinovič, Aleksander Štifter, Karel Kovačič, Alojz Baligač, Vendel Ficko, Lovro Kuharič, Franjo Štebih, Janko Ivanjšič.

V Lovski zvezi Postojna so prejeli:

Red za lovske zasluge II. stopnje: Ing. Dušan Sušteršič, Franc Segec, Franc Sajovic, Artur Knežarek, Franc Bittner.

Znak za zasluge: Rudolf Žitko, Andrej Miklavc, Josip Kremenšek, Franc Simonič, Ivan Vilhar, Anton Celedin, Bernard Žagar, Franc Sluga, Franc Marinčič, Ivan Boštjančič, Anton Potepan, Ivan Velan, Matija Možina, Franc Derenčina, Andrej Skrlj, Armin Sila, Jože Dekleva.

V Lovski zvezi Trbovlje so prejeli:

Red za lovske zasluge II stopnje: Franc Sršen. Znak za zasluge: Anzon Šinkovec, Alojz Perc, Mirko Kovač.

Pri Upravi gojitvenih lovišč LRS so prejeli:

Red za lovske zasluge II. stopnje: Lado Švigelj. Znak za zasluge: Adolf Krašovec, Mladen Koritnik, Jože Ivančič.

ADOLF IVANC — šestdesetletnik

Znani lovec in priznani kinolog je že od 1919 član lovske organizacije in skoraj ves čas v njenem vodstvu. Bil je v odboru podružnice SLD v Ribnici, po osvoboditvi član podružnice Okrajne lovske zveze Kočevje in član njenega upravnega odbora, nekaj časa podpredsednik, ves čas pa kinološki referent ter končno tudi član glavnega odbora Lovske zveze Slovenije.

V lovstvu in kinologiji je bil dober in zvest učenec utemeljitelja našega lovstva, pokojnega dr. Ivana Lovrenčiča, in je lovsko družino in lovišče Sodražica dvignil do vzorne višine. Sam je vzgojil in izšolal okrog 30 kratkodlakih istrskih goničev, s katerimi je razširil sloves te pasme v mednarodnem lovskem svetu. Njegov pes Jago je prejel mednarodno priznanje CACIB, njegova kratkodlaka istrijanka Hitra je dobila najvišje priznanje mednarodnega prvaštva v delu, njegov pes Borut pa je bil prvak Jugoslavije v lepoti in delu.

Leta 1936 je ustanovil psarno, v kateri je sam odgojil 57 mladičev. Od 1939. je splošni sodnik za goniče. Po osvoboditvi vodi psarno Travnogorsko, ki je do sedaj vzredila 179 istrskih goničev in 53 lovskih terijerjev ter je znana po kvalitetnih psih v vsej državi. Za svoje neumorno delo je bil 1953. odlikovan z Znakom za zasluge, 1955. z Redom za lovske zasluge II. stopnje, 1957. pa z Zlatim znakom za kinološke zasluge.

Odličnemu lovcu in zglednemu kinologu iskreno čestitamo in mu kličemo, še na mnoga zdrava leta!

Lovci in kinologi

Odstrel divjadi v lovskem letu 1959 — 1960 po lovskih zvezah
(skupna površina 1,683.000 ha)

Divjad	Celje	Gorica	Kočevo	Koper	Kranj	Ljubljana	Maribor	Novo mesto	Pomurje	Postojna	Ptuj	Trnovlje	Videm Krško	Skupaj
jelenjad	1	—	34	—	18	140	7	—	—	31	—	1	1	233
srnjad	623	789	664	97	895	1 450	1 413	274	537	324	450	176	223	7 915
gamsi	40	112	2	—	161	10	59	—	—	—	—	—	—	384
poljski zajci	4 429	4 880	1 025	4 212	1 163	3 199	6 267	2 800	6 848	1 286	4 414	1 132	2 939	44 594
planin. zajci	—	—	—	—	1	—	46	—	—	—	—	—	—	47
veverice	2 870	143	560	—	327	741	3 597	1 211	864	—	632	544	534	12 023
divji prašiči	100	27	66	31	28	142	10	56	—	38	14	23	39	574
medvedi	—	—	1	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—	4
volkovi	—	—	6	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	8
lisice	742	887	409	441	796	1 183	813	569	424	670	245	242	237	7 658
divje mačke	—	22	25	—	—	33	1	47	—	27	—	6	8	169
jazbeci	101	233	39	—	82	132	80	53	42	—	39	46	44	981
vidre	2	4	—	—	2	6	5	—	4	—	2	—	1	26
kune zlatice	28	41	8	—	10	23	67	3	1	17	7	13	2	220
kune belice	6	28	2	45	3	9	6	4	—	—	—	1	1	106
dihurji	70	72	28	—	24	121	159	43	138	81	123	4	45	908
podlasice	76	38	19	—	48	131	136	23	276	11	178	41	62	1 048
vel. petelini	20	11	1	—	37	18	86	—	—	—	—	—	—	173
ruševci	11	15	—	—	17	—	15	—	—	—	—	—	—	58
jerebi	188	23	111	—	130	564	247	144	—	12	—	110	40	1 569
fazani	738	1 905	14	915	398	2 607	4 975	356	5 789	62	8 737	77	1 371	27 944
kotorne	—	56	—	238	—	—	—	—	—	14	—	—	—	308
jerebice	297	766	19	3 097	744	4 027	709	205	3 157	452	1 448	34	1 648	16 603
prepelice	—	24	—	230	16	78	8	2	34	—	31	—	19	442
kljunači	19	128	12	64	30	214	125	16	173	196	209	6	84	1 276
kozice	—	—	—	—	—	4	1	—	21	—	4	—	17	47
gosi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
race	68	6	14	50	44	478	449	239	567	157	351	1	184	2 608
golobi, grlice	336	280	33	690	339	839	774	303	524	—	508	66	321	5 013
planinski orli	1	2	1	—	—	2	2	—	—	—	—	—	—	8
ostale ujede vrane, srake, šoje	604	454	371	—	388	1 145	1 298	639	944	345	1 017	209	895	8 209
skupaj	10 000	3 710	1 025	—	2 358	5 664	13 098	5 567	8 165	1 283	6 364	1 491	4 195	62 920

Odstrel v loviščih lovskih družin v letih 1933 in 1949 — 1959
(skupna površina 1,683.000 ha)

	1933	1949	1950	1951	1952	1953	1954	1955	1956	1957	1958	1959
medvedi	4	—	—	—	—	1	1	—	3	—	3	4
jelenjad	108	21	72	75	33	106	60	103	156	155	146	233
gamsi	370	124	303	201	130	388	201	222	255	289	293	384
srnjad	3 875	1 161	2 127	2 973	1 766	2 624	2 311	3 723	4 848	5 339	5 713	7 915
zajci	34 920	17 795	22 236	24 702	19 076	37 327	31 704	31 362	36 958	37 060	39 765	44 594
fazani	7 640	1 174	1 900	2 018	1 829	4 304	3 194	6 866	10 539	14 266	18 448	27 749
jerebice	14 260	6	164	360	195	1 425	1 415	3 496	4 747	8 137	12 746	16 603
divji prašiči	148	182	498	604	247	—	404	181	387	337	242	574
volkovi	—	6	23	14	21	19	15	8	5	2	1	3
lisice	2 027	3 751	4 685	5 368	4 037	4 603	4 162	4 175	4 578	4 815	4 500	7 658
divje mačke	96	65	93	259	90	—	212	155	181	98	91	169
kune	243	114	215	792	932	781	627	337	292	266	185	326
podlasice	495	76	438	1 783	338	—	308	242	592	649	859	1 048
jazbeci	475	579	890	1 646	763	1 077	872	820	1 007	830	766	891
vidre	27	25	23	—	43	65	58	68	40	38	32	26
dihurji	355	142	254	397	151	—	366	361	450	482	632	908
vel. petelini	360	100	219	?	82	179	111	98	126	142	141	173
ruševci	101	40	119	?	32	105	31	39	45	54	53	58

Odstrel divjadi od 1955-1959 v gojitvenih loviščih
(skupna površina 256.000 ha)

	1955	1956	1957	1958	1959
jelenjad	124	183	173	163	256
srnjad	401	564	601	1186	1377
gamsi	262	227	326	419	467
zajci	385	613	1044	972	996
divji prašiči	46	75	56	44	58
medved	2	3	2	7	2
volkovi	12	9	4	3	5
vel. petelini	36	58	64	71	107
ruševci	36	48	70	66	96
jerebi	43	64	76	74	60
fazani	785	898	1122	1464	1668
jerebice	135	413	954	1380	1566

LOVSKE LATINSKE IN ŠALJIVE:

Razlaga

Lovec gre s plenom proti domu. Letoviščar ga sreča in vpraša: »Ali ste vi ustrelili večerico?« »Ne!« »Kako pa, da je mrtva?« »Ker je podlasica.«

K. F.

Povabilo

Leta 1928 je bil v mestecu K. na praznik Treh kraljev (6. januarja) zvečer določen lovski ples z maškarado. Tudi jaz sem dobil vabilo po svojem prijatelju, lovcu najčistejšega kova.

Hkrati z vabilom mi je sporočil željo, da bi na praznik popoldne pred zabavo šla v njegovo lovišče.

V lovišču mi pojasni, da lahko streljam na vse lovske škodljivce, kakor vrane, ujede, če me veseli, si pa lahko privoščim tudi zajca. S seboj je imel svojega ptičarja Bruca.

Na to sva začela pohod po lovišču ter stopala vzporedno po 70 korakov vsaksebi. Tako sva prišla na obsežen, z brinjem zarastel pašnik. Nisva še naredila 200 korakov po pašniku, ko vstane pred menoj zajec. Na moj strel naredi zajec čuden skok ter namesto da bi obležal in bil mrtev, postavi možica. Ker je zajčev poskok po strelu dal domnevati, da sem bolj slabo zadel, sem zaprosil prijatelja, da spusti Bruca nad zajca. Pes steče proti zajcu, zajec pa v skok, kar so ga le noge nesle in pes z glasnim jif-jaf za njim. Kmalu pa ta jif-jaf ob čudnih glasovih utihne. Napeto čakava,

kaj bo. Kmalu se pojavi iz oddaljene dolinice pes s plenom v gobcu, steče proti gospodarju, tam sede in čaka, da mu gospodar odvzame plen. Ta res prime donešeni plen, ga ogleduje, gleda mene ter zopet plen, nakar se glasno zakrohoče in reče: »Saj to ni zajec, to je v zajca preoblečena lisica, ki ima v žepu še vabilo za današnjo lovsko maškarado — Sapientia sat!«

J.

Hura —, tu je...!

LD Dresnica p. Podgorci je imela odlov zajcev 13. I. t. l. v zelo neugodnem vremenu. Lovec s srcem se v glavnem ne naslanja na uspeh, ampak na doživetja, katerih je bilo ta dan na pretek.

Sneg je prejšnji dan precej na debelo pokril naša polja, pa smo kljub temu vztrajali. Navsezgodaj se je zbrala na določenem mestu cela vojska mladine-lovcev, opremljena kakor za Himalajo ter vrečarji z ogromnimi slamaricami, kakor da bi mislili preplavati Donavo. Mreže so se razstavile še kar hitro in krog gonjačev se je sklenil.

Znak: Naprej! Manjkalo pa tudi ni šaljivcev in nagajivcev, kakor sta n. pr. Pišta in Uvoženi, ki sta nerazdružljiva na vseh pogonih — zlasti na zadnjih. Pišta je manjši, dobro rejen, s cvetočimi lici od vinčka, Uvoženi velik, suh, a prav tako vinski bratec — oba pa prava lovca, polna humorja.

Uvoženi: »Ali veš Pišta, kje je dolgouhec?«

UMRLI SO:

Anton Klančar, član LD Cerknica, star 85 let, najstarejši lovec Notranjske, nad 60 let lovec, odlikovan s Srebrnim kinološkim znakom.

France Povhe, član in lovski čuvaj LD Komenda, star 78 let, lovec od 1927.

Anton Mehle star., član LD Kresnice, zadnja leta njen starešina in častni član, odlikovan z Znakom za lovske zasluge.

Nikolaj Adlešič, častni član LD Adlešiči, 64 let star, 40 let lovec.

Kinološki savez NR Bosne in Hercegovine v Sarajevu priredi dne 17. in 18. septembra 1960 **REPUBLIŠKO RAZSTAVO PSOV VSEH PASEM MEDNARODNEGA ZNAČAJA.**

Prijave je poslati do 15. avgusta 1960 na naslov: **Kinološki savez NR BiH, Sarajevo, Radojke Lakić 7/I.**

KZS

Pišta: »Vem, vem, v luknji!«
Po nekaj korakih že vidi Pišta kako Uvoženi z razprostrto suk-njo kakor leteča trdnjava pada in kmalu zgine v mehkem snežnem pršiču.

Uvoženi: »Pišta, Pišta, pridi, zajca imam pod sabo!«

Pišta: »Ja — ja —, le, le počasi, da si stvar ogledam natančno.«

Ko si je dodobra ogledal situacijo snežnega moža — vpraša: »Ja, kje naj začnem?«

Uvoženi: »Primi, primi, tu pod mano, da nama ne uide!« (priganja).

Pišta: (se odkašlja, sname počasi rokavice, strese ramena ter res seže z golimi rokami v sneg pod Uvoženega, ki je ležal nepremično ko hlod) »Ja, kje pa je?« (zarentači Pišta).

Uvoženi: »Tu, pod trebuhom ga imam! (odgovori glasneje, ker se mu je sneg že topil za vratom in tudi za hlačami ga ni manjkalo).

Tako sta tipala za zajcem ter se prerekala.

Pišta: »Glej ga vraga, — (pokaže z obema rokama) tam pred nama (4 metre) je porinil sinko glavo iz snega, da pogleda, kdo neki ga moti v spanju.« Ko si je sinko razgledal položaj, pa hop hop in hajdi nazaj izven kroga. Pišta se smeje, Uvoženi pa dvig-

ne glavo in vpraša: »A, kaj pa imam jaz pod sabo?« V snegu je otipal grbo zmrznjene brazde. Skupno sta pa ugotovila, da se je zajec res tam zaril pod sneg, a je kopal pod snegom naprej, kakor izurjen rudar. Uspeh: zmrzle roke globoko v žepih in na koše smeha.

Pa to ni bil edini tak »napad« v prazno. Nekaj jih je bilo uspešnih, za ceno hudih bušk in raztrganih hlač na zmrzlih grudah zorane njive.

Kolikor je bil odlov manj uspešen, toliko več zabave je nudil vsem sodelujočim, kar se je potem odražalo na temeljitem in toliko uspešnejšem zadnjem pogonu.

Jek

Vprašanje:

Včasih je povabljenega »lovca« čakal že ustreljen divji petelin v kleti. Nekoč, ko sem prinesel domov petelina, smo med drugim govorili tudi o takih »podtaknjeh« trofejah, kar je nadobudni sinček pozorno poslušal.

Ne dolgo za tem sreča sinko na cesti lovca, ki nese petelina. Ustavi ga in vpraša: »Ali ste tudi vi tega že mrtvega ustrelili?«

K.

Ni ga razumel

Jože Vajda, danes odličen paznik v družini Spod. Dravskega polja, je že kot šolar kazal zanimanje za vsakovrstno divjad. Sosedji so trdili, da celo več, kakor za domače živali. Imel je torej že takrat nekaj lovske žilice v sebi, ki ga je gnala, da je šel za gonjača h graščaku Pongratzu na glavni lov. Prenašal je najraje ob takih dneh fazane, da se je lahko polastil dolgih peres, ki so kasneje krasila njegov klobuk. Ni mi pa znano, če je bil v tisti družbi, katere člani so med pogonom obešali v Markovskem gaju zajce in fazane na smreke. Kjer so bili gonjači z Bukovec, Stojnc in Nove vasi, se račun uplenjene divjadi ni nikoli ujema. Zanikali so, da ni bilo toliko, kar je končno obveljalo.

Ko je leto pozneje narava Vajdo nategnila v višino, so mu kot močnejšemu zaupali razni grofi in baroni svoje trebušaste nahrbtnike, da je z njimi capljal.

Enkrat jeseni, ko je bil odmor in čas južine, je dal grof z roko znak, naj breme odloži, da bo lahko segel po svoje dobrote. Ko je nahrbtnik razvezoval in segel v nedrije po omot, ga je pomolil Vajdi, po nemško rekoč: »Halten sie es!« (držite!), a ta misleč, da ga je ponudil njemu za priboljšek h koruznemu kruhu, je pergamentni papir takoj odvil in hlastnil po zemlji, obloženi s šun-

ko in sirom. Ker ni odnehal in goltal naprej, je seveda vsa družba prasnila zaradi tega v smeh in končno tudi grof sam. Če bi govoril slovensko, ga Vajda gotovo ne bi tako ociganil za južino.

Peter Maroh, Ptuj

Pučavski pes

»Kako, da tvoj pes ne dvigne noge pri svojem opraviilu?« »Veš, pes je bil v Afriki, kjer je sam pesek in pesek, ni drevesa, ne kamna in ne ogelnega kamna, pa se je moral tako navaditi.«

K. F.

Dober dah

Lovski čuvaj pride močno »okajen« domov. Drugi dan je bil siten in se jezil na hišno mačko, ki se mu je pletla pod nogami. »Kaj ta vrag danes mijavka okoli mene?« »Kaj neki,« mu pojasni žena, »saj voha, da imaš mačka.«

K. F.

Srce v hlačah

Predavatelj je končal predavanje o značaju lovca takole: »Lovska obleka ali uniforma ne naredi pravega lovca, temveč le njegov značaj. Lovec ima lahko obnošene in prepotene hlače, to nič ne de, glavno je, da v njih bije pravo lovsko srce!«

K. F.

Pojasnilo

Letoviščarka pride mimo lovske hiše in gleda, kako osiroteli srnjaček sesa lovčovo psico. Zavzeto vpraša lovca: »Ali se ne bodo po mleku prenesle pasje lastnosti na srnjaka?« Lovec jo premeri in reče: »Vam se ne vidi, da bi bili po kravjem mleku dobili njene lastnosti.«

K. F.

J.

Napačno obveščen

Lovska tovariša se srečata. Jože ima sinjerdečkast obraz in precej zatekel. »Kaj se je pa primerilo tvojemu obrazu?« »Oh, povabil sem se k lepi gospe na večerjo.« »Kaj pa ima to pri tvojemu obrazu?« »Veš, njen mož se je odpeljal včeraj na jerebe.« »Že, že, povej vendar, kaj je s tvojim obrazom!« »Kaj, njen mož ni šel na jerebe.«

K. F.

BALISTIKA

Naboje za šibrenico našem že dolga leta sam. Pa sem nekoč natresel v naboj nekoliko preveč smodnika, ne da bi za to vedel ter ta naboj, kakor se je pozneje izkazalo, vtaknil na stojišču v desno cev. Ko streljam po zajcu, mi jo raznese, tako da nastane zgoraj na sredi cevi luknja. No si mislim, zaradi ene same luknje v eni cevi, še ni treba po francosko zginiti, nikomur pa ne bi bil rad pravil o smoli s puško.

V drugem pogonu sem dobil stojišče pri starem hrastu. Moja mimikrija je morala biti res dobra, ker je celo brihtna vrana priletela na hrast ter nad menoj sedla na široko vejo.

V nekaki zmedenosti zaradi počene cevi sem podzavestno, zgolj iz stare navade, nabasal obe cevi, se pritisnil ob deblo in mirno čakal, kakor da je vse v redu, ko priskaklja zajček. Ne da bi kaj razmišljal, pač po navadi, sprožim desno cev. Meril sem dobro, da bolje nikoli in zajček je po strelu mirno ubiral svojo pot, kakor da se ni nič zgodilo, pač pa je s hrasta padla vrana. Menda je ni zadela kap. Ne, le šibre so se skozi luknjo na cevi obrnile naravnost navzgor — v vrano.

Foto Barlič — LD Cemšenik

Ne kebčki temveč mladi kragulji